46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 347 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՅՈՒՆԻՍ 3/16 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 9 ՐԷՊԻԼ ԷՎԷԼ. 3 ՅՈՒՆԻՍ 13 8

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղ. Ալի Ճատէսի, 38
խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیتهدر
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ, Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՂԻ ԽՄՈՂ ՄԵՌԵԼԸ

Թաղման հանդէսի մը հրաւիրուած էի գաւառներէ մէկուն մէջ։ Տան կարգը կատարուած միջոցին՝ շատ զարմանալի և տարօրինակ դէպքի մը ականատես եղայ։

Հոն գտնուող բազմութեան մէջէն մէկը, կէս օրանոց չէր մը կը սպրդեցնէր բաց դագաղին մէջ, մեռելին ճիշդ ոտքերուն մօտ թոյլ կարուած պատանդէնը։ Ես նախ կարծեցի թէ՝ օդը տաք ըլլալուն և մեռելին ալ՝ քանի մը օրուան, թիւս հականեխիչ բան մը է դրուածը իր վարդի չորը։ ոչ սակայն, ոչ մին եւ ոչ միւսը։ Ներկաներէն ոմանք քիթերնուն տակէն կը խնդային, քանիներն ալ զարմացումով իրարու երես կ'նայէին չարունակելով միանգամայն թաղման կարգն ալ՝ հապճեպ ու լըպրտոյտ։

Անմիջապէս լուսաբարը կանչելով հարցուցի թէ՝ ինչ էր մարդուն պահ մը առաջ դագաղին մէջ դրուած չիչը, լուսաբար ոգիին քիչ մը կմկմալէն ու վարանելէն յետոյ պարզեց իրողութիւնը և չիչը հանեց դագաղին մէջէն։

Մեռնողը որ Բագոսի տաճարին էն հին ու հաւատարիմ պաշտօնեաներէն մէկն է եղեր, կենդանութեանը կտակ է ըներ իր սրտակից ու գաւաթակից այդ բարեկամին, որպէս զի մահուընէն յետոյ իր դագաղին մէջ չիչ մը օղի դնէ, և ապա գերեզմանին վրայ չիչ մըն ալ ինք խմէ իր հոգիին համար։ Այս կտակը իրողութիւն մըն էր և ոչ թէ կատակ մը (*)։ Կտակատար բարեծանիկ այդ մարդուկը, իր մեռնող բարեկամին կտակը ամենայն անկեղծ հաւատարմութեամբ գործադրել չէր մոռցած, միայն թէ՝ անոր թաղումն եղաը գերեզմանին վրայ խմելիք չիչը՝ առաջ խմած էր, ու կը պահանջէր որ չիչը դրուի դագաղին մէջ թէ ոչ ինք դատաստանին օրը պարտական ու պատասխանատու կը մնայ բարեկամին։

Սա չափ միայն կը յիշեմ որ նոյն օրուան դատաստանը ոբիէրտոնիկան գոնիրան վրայ էր, որուն մէկն էր նոյն իսկ մեռնողը։

Կը կարծէք թէ՝ ծովերու անդունդներն ու գետերու յորձանքները կուտուած կամ խղդած ըլլան ա՛յնքան մարդիկ, որքան օղիի փոքրիկ գաւաթները, որոնց մահացուցիչ կաթիլներուն հեղեղատը կը քշէ կը տանի ընտանիքներ, կը խղդէ կը փճացնէ քանի՛ քանի՛ կայտառ ու առոյգ հասակներ։

Շատ անգամ խմողներէն ոմանք կ'առարկեն թէ՝ ցաւերն ու վշտերն են խմցնողը, ու այդ համոզմամբ կը փորձեն օղիի գաւաթին մէջ իրենց կեանքը տուայտող տառապանքն ու մաքերները չարչրկող մտմտուքի որդը խեղդել կամ մեռցնել, մինչ ափսո՛ս իրենք են որ կը խղդուին ու կը մեռնին անոր մէջ։

Ամենամեծ ու աղետալի հիւանդութիւնները չեն կրնար բաղդատուիլ «ալքոլամոլութեան» հիւանդութեան հետ։ Ան, է որ կը մղէ մարդը ամէն տեսակ ոճիրներու, գործել կուտայ այնպիսի քստմնելի չարիքներ, ուսկից թերեւս անբան անասուններն անգամ պիտի սոսկային։ Այդ ահաւոր մոլութիւնն է որ կը մոլորեցնէ մարդը կեանքի պատուաւոր ճանապարհէն։ Կ'առնէ անոր կամքը իր ձեռքէն, ուղիղ դատողութիւնը մտքէն, դրամը իր քսակէն, կորովը իր հոգիէն, առողջութիւնը իր մարմինէն, վերջապէս պատիւը իր անձէն։

Շատ ցաւալի է որ մեր սքեմաւորներէն ոմանք ալ վարակուած են նոյն մոլութեան ախտերէն, ու նոյն իսկ չեն քաշուիր չար ու գէշ օրինակ ըլլալէ անոնց, որոնց բարոյական կեանքին բարի օրինակն ու ուղեցոյցը ըլլալ կոչուած և ուխտած են։ Խմողները, ի՛նչ դասակարգէ ալ ըլլան, չեն կրնար պատուաւոր մէկ անդամը համարուիլ իրենց պատկանած ընտանիքին կամ երկրին։

Կան օրը օրին վատկող, «չարթա-կանով կամ օրականով ընտանիք պահող մարդիկ, որոնք օրուան տաժանքէն յետոյ, յոգնած ու պարտատած փոխանակ տուներնին վերադառնալու կ'երթան ուղղակի Եանիին կամ Աբասաօլին գինետունը, հոն կ'սկսին ճնկել ու կոնծել առանց մտածելու կամ խղճահարուելու թէ իրենց ընտանիքն ու զաւակները անօթի տունը իրենց կ'սպասեն։ Փոխանակ օրուան տաժանելի յոգնութիւններէն և մտածումներէն յետոյ անմիջապէս տուն երթալով հոն ընտանեկան քաղցր յարկին տակ հանգիստ ու զուարթ կեանքը վերսկսելու, գինետան աղտոտ ու մքլոտած մթնոլորտին մէջ կը խմեն ու կը խըմցնեն, կը սպառին ու կը սպառեն իրենց նիւթական և բարոյական ուժերը։

Որքա՜ն օգտակար ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլային եթէ մեր մէջ ալ գինեթողութեան մարմիններ կազմելու ձեռնարկողներ ըլլային, ինչպէս պարսկահայոց մէջ։ Որքա՜ն ընտանիքներ փրկուած պիտի ըլլային։ Եւ պիտի ըսեմ որ այսպիսի ձեռնարկ մը աւելի օգտակար պիտի ըլլար քան աղքատախնամները, վասն զի աւելի մեծ հիւանդութեան մը առաջքը առնուած պիտի ըլլար։ Որքան հայրեր, կան, որոնք իրենց տան հացագինը, իրենց զաւակաց կրթութեան դրամը կ'երթան օղիի կուռան, կուռան նաև իրենց կեանքը, իրենց առողջութիւնը։ այս տեսակ անձեր, ո՛ւր էր թէ անձնասան կամ ինքնասպաններ ըլլային, ոչ, անոնք այնպիսի ոճրագործներ են որ իրենց հետ կ'սպաննեն իրենց ընտանիքն ալ զաւակներն ալ։

Ամէն խմող գինեմոլ, թող ուշի ուշով նայի, դիտէ իր դողդղացող մատուրներովը բռնած գաւաթին մէջ, հոն պիտի տեսնէ արտասուագին աչքերով պաղատող իր ծծաղդ ընտանիքին պատկերը, իր զաւակներուն արցունքն ու արիւնը։ Մէ՛հ անիծեալ է այդ գաւաթը, ոճրագործ է զայն խմողը։ Իր դագաղին մէջ մեռնելէն վերջը չիչ մը օղի դնել տուաւ մեր պատմած մարդը այրի։ կին մը և երեք հատ ալ որբ զաւակներ կը ձգէր անտէր և գրեթէ կարօտ վիճակի մը մէջ, որոնք անոր մահուընէն աւելի, իրենց դժբաղդ վիճակը պիտի լային յաւիտեան։ Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար որ այս տեսակ ապուշները չամուսնանային ուրիշներուն ալ թշուառութեան պատճառ չըլլալու համար։

ՍՍԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՌԱՎԱՐ ՈՒՆԻՆ ՐՍԵՐԸՆԵՆ ԵՒ ԱԿՈՒԱՆԵՐԻՆ

Հիմայ որ հետզհետէ ակռաներու կարեւորութիւնը մեր մէջ ալ շնչուելու վրայ է, հիմայ որ «ակռայ» և «ատամնաբոյժ» բառերը աւելի յաճախ մեր շրթունքներուն և մեր մտածմանց առիւ կը ներկայանան, կ'արժէ, կարծեմ, մի քանի պիտանի խորհուրդներ թելադրել և գործնական միջոցներ ընձեռել ժողովուրդին, իր բերնի և ակռաներու առողջութեանը աւելի գիտակից կերպով հսկելու համար։ Անա ինչո՛ւ ինքզինքս պարտաւոր կը զգամ գալ այդ պակասը իմովսանն լրացնել կամ աւելի հիշդ թեթեւցնել։

Արդարեւ անուրանալի իրողութիւն մըն է այսօր որ մարդկութեան ծանօթի գործարաններուն հետզհետէ վատթարացումը աւելի կը շեշտուի, և ասոր իբր ապացոյց՝ առանձնաբոյներու անհամեմատ կերպով շատանալը և ատամնաբուժութեան հսկայաքայլ յառաջդիմութիւնը։ Ինչո՞ւ համար ակռաները միշտ դէպ ի աւելումի կը դիմեն, պէտք չէ՞ր որ ընդհակառակը քաղաքակրթութիւնը իր անթիւ բարիքներուն և մեծ կատարելութեանց մէջ գտնէր նաեւ՝ միջոցը զանոնք անվրթար պահելու։ ցաւալի է ըսել թէ, քաղաքակրթութիւնը, ընդհակառակը, շատ տխուր դեր մը կը կատարէ մեր խեղճ ակռաներուն վրայ, ըսել չեմ ուզեր որ ամէն յանցանքը անո՛ր է, ո՛չ, աշխարհի սկիզբէն իսկ զանազան ցեղերու մէջ ակռաներու լաւութիւնը զանազան ասպիճաններու վրայ գտնուած է միշտ։ և նոյն իսկ 20րդ դարուն այդ տարբերութիւնը գոյութիւն ունենալէ դադրած չէ։ Նաեւ կլիման, օդը, ջուրը, սնունդը մեծ ազդեցութիւն ունին ակռաներու ճակատագրին վրայ, և դժբաղդաբար առանց այնպիսի պատճառներ են որոնց առաջքը առնել անկարելի է։ Սակայն եւ այնպէս առանց ազդեցութիւնը այնքան չեշտուած չպիտի ըլլար եթէ գիտնային՝ ծերկոտին կախում ունեցող պատճառները ջնջել կամ թեթեւցնել, և մանրակրկիտ ուշադրութեամբ խնամել մեր ակռաները, առողջապահիկ պայմաններով, բան մը որ շատ դժուար կը թուի առաջին պահուն և որ սակայն կերակուր ուտելու չափ բնական սովորութիւն մը պիտի դառնար քիչ մը ժամանակուան անվրդոհատ յարատեւութենէ վերջ։ Այսօր ալ երբ միքրոպները և անոնց կատարած աւերիչ դերը ամէնքս ալ առաւել կամ նուազ կը ճանչնանք, զարմանալի չպիտի թուի ուրեմն երբ անոնց ներկայութիւնը ծանուցանեմ մեր բերանին մէջ, և բնականաբար մեր ակռաներուն վրայ գտնուող անմաքրութիւնը նոր առիթ մը և հրաւէր մըն է այդ չարաճճիներուն՝ իրենց աւերիչ պաշտօնին չարունակման և յառաջդիմութեանը։

Մի՛ վշտանաք, ազնիւ ընթերցող, երբ ըսեմ թէ ակռաները իրենց յատուկ պաշտօնը չեն կատարեր ձեր բերանին մէջ, և այս իսկ է պատճառը որ հետզհետէ կը մեկնին՝ սրդոլած իրենց բնակարանէն։ Չէ՞ք հաւատար։ Վայրկեան մը, կ'աղաչեմ, և դուք ալ ինձի պէս պիտի համոզուիք։ Պատասխանեցէք նախ մի քանի հարցումներուս և խնդիրը ինքնին պիտի լուսաբանուի։ ըսէք, տեսնեմ, միշտ գոհ չէ՞ք մնար երբ թարմ հաց կ'ուտէք, չէ՞ք դժգոհար, օրինակի համար, երբ ձեզ երկու օրուան քիչ մը օթեկ հաց տան, չէ՞ք ջանար միշտ, կարելի եղածին չափ քիչ հացի կեղեւ ուտել։ Երբ եղած է որ գոհ մնաք երբ ձեզի շատ չեփած միս ներկայացուի։ պատասխանեցէք երբեք որ մերժէք ուտել կակուղ և չափէն աւելի չաքարաթթախ ձուաղեղի կտոր մը։ Պատասխանեցէք անկեղծօրէն, խնդրե՛մ։ Չէ՞ մի որ ամէնուն ալ պատասխանը անոնգատ է, լաւ ուրեմն, ազնիւ ընթերցո՛ղ, ինչպէ՞ս կ'ուզէք որ իրաց այս վիճակին մէջ ակռաները իրենց դերը կատարեն, աշխատին, մէկ բառով, երբ հերձատամները կտրելիք բան չունին, շնատամները՝ ոչինչ ունին ըզկտելու և աղորիները գրեթէ ոչինչ ունին մաքրելու, այս ամէն աշխատութիւնները որ ակռաները պէտք էր կատարէին դժբաղդ մոռացմամբ մը... խոնանոցին մէջ կը կատարուի։ յանցանքը ո՛չ ձերն է ո՛չ ալ իմը։ քաղաքակրթութեանը կ'ինայ մեծ բաժինը, զարմանալի չէ ուրեմն երբ ակռաները աղէկ մը չչփուելով մնունդին հետ չեն կրնար մաղոլ, և մնունդի մէկ մասը ակռաներուն վրայ և մէջտեղուանքը մնալով առիթ կուտայ փտումի (carie) ծնունդեան, որովհետեւ այդ մնունդին կտորներն են որ բերնին մէջ խոնաւութեան և տաքութեան հետեւանօք կը թթուին։ թթուին հետ յարաբերութեան մէջ գտնուող ակռային մասը կը դոբէոդոբրոպ և այսպէս կը գոյանայ ֆոսֆը, այն ատեն է որ միքրոպները (որ շատ մը տեսակներու կը բաժնուին զանազան պաշտօններով) ամէն մէկ մասերը զատ զատ, նուրբ ճաւակով մը շինուած, և զարդարուած չեն։ հիանալի առոյգ ձիերը, թանկագին քարերով, ոսկեղէններով և արծաթեղէններով ծանրաբեռնուած պատկը, և վերջապէս ամէն տեսակ պերճանքը և փայլունութիւնը զարդը և ճոխութիւնը, հարստութիւնը և փառքը, հիմայ ծերնանի աչքին չեին երեւար։ Տրտում դէմքով, առտուընէ մինչեւ իրիկուն վար վար կը պտտէր։

Բայց անոր հանդէպ անտարբեր կը մնար, մելամաղձոտ դէմք մը առած էր։ Երբ մինակ ըլլար, միտքէն տարօրինակ երազներ կ'անցնէին։ Ինքներեն համոզուած էր որ, Ծերնանտ պէտք չէ իր ամուսինը ըլլայ։

Էլիզի հետ դաշտին մէջ պատահարէն ի վեր, կը մտածէր անոր ունեցած շնորհալութեանը և ազնուօրէն հպարտ դէմքին երեւոյթին վրայ։ Շատ անգամներ այս առաքինութիւնները և գեղեցկութիւնները իր աչքին առջեւ կը ներկայանային, սակայն երբեմն ալ ատոնք աչքէն հեռացնել կը ջանար, և ներքնապէս չէր յուսար որ, սիրոյ մէջ ալ այդ առաքինութիւնները պիտի ներկայանային իրեն։

Հիմայ ո՞րքան կը փափաքէր որ իրենց յարաբերութիւնները այդքան յառաջացած չըլլային։

Գէշ հետեւանքներ ունեցող մտածումներ, երբեմն կուգային իր միտքը լեցնել. կ'ուզէր Գնդապետին առաջարկել որ չէր ուզեր Ծերնանտին հետ ամուսնանալ. այն ատեն ալ իր Բարիզի պարտքերը միտքը կուգային։ Եթէ գնդապետէն զատուէր, ո՞վ պիտի տար իր պարտքերը։ Ուրեմն այս գէշ հետեւանքները գուշակելով կրնա՞ր Գնդապետին առաջարկ ընել...

Այն ատեն, ինքզինքը համոզել կը ջանար որ, Էլիզը երբեք չի սիրեր, թէ՝ այն սիրայայտնութիւնը, որ պիտի դուրս տար իր բերանէն՝ խանդավառ վարկեանի մը ցնորական մէկ արդիւնքն էր։

Ասոնց ամէնէն վերջ, կը մտածէր որ, Գնդապետին փափաքը, իր ազնիկը ինք դեռ կենդանի, երջանիկ տեսնալն էր, քանի որ իր կնոջը հետ մինչեւ վերջ, երջանիկ ապրած էր ինք։ Գնդապետը ամէ՛ն ջանք ի գործ պիտի դնէր, երջանիկ ընելու համար իր աղջիկը։ Մեր Արիչիթէն պիտի զատէր դայն, այն պառաւէն՝ որ բոլորովին գլխէ կը հանէր իր աղջիկը։

Բոլոր այս մահաբոյր ու տրտում մտածումներուն մէջ թաղուած, ամէն գիշեր քանի մը ժամ կը պտտէր դաշտին մէջ. և իր ոտքերուն տակ մեռած տերեւները կը տարսռային, գիշերուան հանդարտ լռութեան մէջ, անո՛ւշ սոսափիւնի մը չչուկը տարածելով։ Կը թափառէր թարթափուն, ու երբեմն ինքներինը կը խօսէր, առանց Արիչիթային սնդայելական դէմքը տեսնելու, որ անշարժ կեցած զինքը մտիկ կ'ընէր։ Այդ պառաւը՝ ամէն ատեն գաղտնի անոր կը հետեւէր, Էլիզին հետ գիշերային տեսակցութիւններն դիտելու համար։

...Գոյա՛... դաշտ... այն գիշերը... Սա երեք բառերը ակամայ տարտուր մը կ'ազդէին Ծերնանտին։ Ան ալ գիշերները կը լրտեսէր։

(Շարունակելի)

(*) Ինչպէս ի հնումն սովորութիւն էր մեռնողին սիրածներէն բան մը դնել իր հետը գերեզմանին մէջ։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹՈՆԸ 27

ՀԱՆՐԻ ՄՕՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԹՈ.

Ծերնանտ Արիչիթային հրաման մը տալու համար բերանը բացած ատեն, տնաւոր վարէն անտառապահը կ'անցնէր։

—Ներե՛ր՝ան, պօռաց։

—Ինչ պիտի ընես, ըսաւ հայրը։

—Ցեղ մը պիտի ղրկեմ։

—Լա՛ւ, ծառայ մը չե՞ս կրնար ղրկել։

—Չէ՛, հայրիկ։

—Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ մեր դղեակին մէջ ամէն մէկ մասերը զատ զատ, նուրբ ճաւակով մը շինուած, և զարդարուած չեն։ հիանալի առոյգ ձիերը, թանկագին քարերով, ոսկեղէններով և արծաթեղէններով ծանրաբեռնուած պատկը, և վերջապէս ամէն տեսակ պերճանքը և փայլունութիւնը զարդը և ճոխութիւնը, հարստութիւնը և փառքը, հիմայ Ծերնանտի աչքին չեին երեւար։ Տրտում դէմքով, առտուընէ մինչեւ իրիկուն վար վար կը պտտէր։

Բայց անոր հանդէպ անտարբեր կը մնար, մելամաղձոտ դէմք մը առած էր։ Երբ մինակ ըլլար, միտքէն տարօրինակ երազներ կ'անցնէին։ Ինքներեն համոզուած էր որ, Ծերնանտ պէտք չէ իր ամուսինը ըլլայ։

Էլիզի հետ դաշտին մէջ պատահարէն ի վեր, կը մտածէր անոր ունեցած շնորհալութեանը և ազնուօրէն հպարտ դէմքին երեւոյթին վրայ։ Շատ անգամներ այս առաքինութիւնները և գեղեցկութիւնները իր աչքին առջեւ կը ներկայանային, սակայն երբեմն ալ ատոնք աչքէն հեռացնել կը ջանար, և

—Ինչ պիտի ընես որ այդ նափորտագործը կը կանչես։

—Ուխտ մը ըրած եմ, հա՛յր...

ԹՈ.

Տերեւները թափիլ կը սկսէին ալ։ Խիտ առ խիտ կը կուտակուէին անոնք մամռապատ կամարներուն տակ։

Հովը տարօրինակ սուլումներ կ'արձակէր։ Դեռ առկախ տերեւները իրար կը խառնէր, կը ձգէր վա՛ր, այլանդակ պտոյտներով, ու հեռո՛ւն կը քշէր զանոնք յորձանքի եւան գլտորելով։

Դաշտը՝ կանխահաս և սառեցնող ձմերուան վախին, նախազգացումներուն հանդէպ, կը մեռնէր տակաւ։

Ու անոր հետ, միեւնոյն ատեն ամող պաղութիւն մը, բնութենէն ծագում կ'առնէր, ու սպառնացող թեւերով, նշանուցներուն վրայ կը խոյանար։

Ամբողջ զարդերը՝ հարիւրաւոր թանկագին առարկաներով պճնուած, ոսկի և արծաթ թելերով ասեղնագործուած ճերմակեղէնները, այն կտորը որուն

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՄԷՋ ՆՐ ԻՐ ՀԵՏԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ

Անգլիոյ և Պոէրներու միջև կընքուած հաշտութեան պայմաններուն մէջ եթէ երբէք ինչ ինչ անորոշ կէտեր գտնուին իրենց հետեւութեանցը և անոնց կիրառութեանց տեսակէտով, կարեւոր իրողութիւնը որ որոշ կերպով աչքի կը զարնէ, տիեզերական փոփանքի մը այն տպաւորութիւնն է որով փութով հիւրընկալուեցաւ հաշտութեան ուրախառիթ լուրը, այսինքն ամէն մարդ կ'սպասէր ակնդէտ այդ հաշտութեան կամ խաղաղութեան կընքումին և ահա կատարուեցաւ։

Ամէն ուրեք այս մեծ պատահարին մէջ գործերու վերսկսելու թուականի մը վերադարձին մօտ գտնուիլը կը տեսնեն և նոյն իսկ կը կարծուի ամէն ուրեք թէ յոռետեսները իրենց ենթադրած պատերազմական ելքը չտեսնելով յուսախաբեցան։

Իրօք ալ Թրանսվալի պատերազմը տեւողութեան տեսակէտով գծուած սահմանը անցաւ և բնաւ չէր սպասուեր որ Պոէրները գլուխ վերցնելով կարենային Մեծն Բրիտանիոյ այնքան փութով ղրկած զօրախումբերուն այսքան դիւցազնաբար դիմագրաւեն։

Եթէ այս պիտի ըլլար այս անհաւասար կռուին վախճանը, ամէն մարդ չատոնց լմնցած կը կարծէր. այսու հանդերձ այժմ կ'ընդունին սա ճշմարտութիւնը թէ, Անգլիա շատ խոհեմաբար վարուեցաւ ընդունելով բոլոր այն պայմանները, զորս իրեն առաջարկեցին. տարիէ մը աւելի Անգլիա չանց իր արժանապատուութիւնը և դիրքը պահել ինքզինքը ենթարկելով մեծ վնասներու, որոնք բնականաբար իր պիտուճէին վրայ մեծ ազդեցութիւն մը ըրին և պիտի ընեն իր ընթացքին մէջ։

Քաղաքական նկատումներէն դուրս, զգացումի տեսակէտով, այնքան պաշտպանողական գրութիւններ տրուեցան թէ ինչպատ Պոէրներու և թէ ինչպատ Անգլիացիներուն որ պէտք է ընդունիլ սակայն թէ Հարաւային Ափրիկէայդ կուէն վշտաբեր նեղութեան զգացում մը ծնաւ ամէն անհատի մէջ, և որ հետեւանքը եղաւ Անգլիոյ առեւտրական հրապարակին մէջ արթնող տագնապին, որ իր կարգին արձագանգ ունեցաւ բոլոր առեւտրական հրապարակներու մէջ։

Որովհետեւ, ինչ որ ալ կարենան մտածել, մէկդի թողլով համակրութիւնն ու անհամակրութիւնը Անգլիոյ նկատմամբ, անոր առեւտրական հրապարակը ընդհանուր աշխարհի առեւտրական հրապարակներէն ամէնէն կանոնաւորն է, և թէ անոր սոյն դիրքին մէջ յառաջ եկող ամէն խանգարում կրնայ իր վնասին և տագնապին մասնակից ընել եւրոպական բոլոր առեւտրական հրապարակները։

Անոնք որ, ուրեմն կը կարծեն թէ այդ անտեսական տագնապները պիտի վերնան, առեւտրական, արուեստական և անտեսական գործերը պիտի կանոնաւորուին պատերազմին լրանալովը, շատ շուտ է այդ մտածումը, քանի որ ըսինք թէ աշխարհի վրայ գտնուող բոլոր հրապարակները մեքենական անծանօթ կապով մը կապուած են Անգլիոյ հրապարակին։

Ուրեմն, պէտք է համբերել գիտնալու համար հաշտութեան վախճանը։

Իրօք ալ Թրանսվալի պատերազմը բոլոր ճարտարագործութեանց և հետեւաբար իր ներկայացուցիչներուն կայուն վիճակ մը տուաւ. անոր համար որ այդ պատերազմը շահաստաններու փակումին պատճառաւ, ճարտարարուեստական և առեւտրական համաձայնութիւններու և իրաւախոհութիւններու շարունակութեան արգելք ու խոչնդոտ եղաւ։

Եթէ երբէք սրոչ կերպով երեւցող բան մը կայ այն ալ այդ տագնապն էր որ անդամալուծեց Անգլիոյ առեւտրական հրապարակը, ընդհանրապէս դրամական զոհողութիւններու երեսէն, որոնց անհրաժեշտ պէտքերը կը ծանրանային Անգլիոյ վրայ առանց որոնց այդ արշաւանքները այսօր կարելի չպիտի ըլլային։ Ըսողներ կան թէ Թրանսվալի ոսկիները և Ադամանդները պիտի գան և պիտի վերածեն Անգլիան իր առաջուան դիրքին և զայն աւելի հարստացնեն, և ոչ միայն զինքը այլ և ամբողջ առեւտրական հրապարակը։ Ըսել է թէ պատերազմին լրանալուն մէջ եթէ ուրախառիթ կէտ մը կայ ան ալ ոչ թէ պատերազմին վերջանալն է, այլ միայն և միայն դեղին ոսկիներու հանքերուն մէջ չնորհիւ Անգլիոյ կարգու կանոն մտնելն է, ուրկէ առաջ եկած ոսկիները դրամական շրջաբերութեան մէջ ահագին փոփոխութիւններ պիտի մտցնեն։ Բայց եթէ կէտ մը կայ որ այդ իրողութեան հանելու արգելք կ'ըլլայ, Անգլիոյ ըրած այն պատերազմական ծախքն է, որուն դարմանուելէն վերջ միայն պիտի կրնայ սպասուած ակնկալութիւնը կամ փափաքը իրականանալ։ Ուրեմն վերջացնելու ատեն ըսենք թէ պատերազմին լրանալով անմիջական բարգաւաճման թուականի մը մէջ չպիտի գտնեն ինքզինքին առեւտրական հրապարակներ և ելեւմտական վարչութեան կանոնաւորութենէն պիտի սպասեն առեւտրական հրապարակներու բարւոքման ամէն յոյս։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԵՐՋԻՆ թղթաբերով եկած թերթերէն մանրամասնութիւններ կը կարդանք Թուլոնի մէջ նաւային տեղակալ Մ. Լէօն Պոտիքի արկածին մասին, որ հեռագիրը ծանոյց արդէն։ Լէոն Պոտիք որ վեց ամիսէ ի վեր նաւային օդապարիկի ճիւղին պետն էր, օդապարիկով բարձրացաւ և Հիւսիսային Արեւելեան ուղղութիւնը բռնեց։ Երկու թորփիլանաւեր իր ետեւէն կ'երթային, ներս առնելու համար զայն եթէ ծովուն վրայ իյնայ։ Սակայն տեղակալ Պոտիք աւելի ցամաք իյնալ կը յուսար։

Օդապարիկը 5—600 մէտր վեր բարձրացած էր։ Երբ մէկէն դէպի արեւելեան հարաւ գնաց արագապէս։ Թորփիլանաւերը չնանցին անոր ետեւէն երթալ, և տեսան իյնալը։ Օդապարիկը այն օրը գտած էին, բայց Պոտիքի մարմինը Ցունիս 10ին Պէնոթ հրուանդանին և Պրգկասան ամրոցին միջև գտնուած է Թորփիլանաւի մը միջոցաւ։

Տեղակալ Պոտիքի ընտանիքը տակաւին տեղեկութիւն չունի այս տխուր պատահարէն։ Տարաբախտ տեղակալին կինը 23 տարեկան է։

Մ. Պոտիքի մարմինը առն տարուած է. թաղման արարողութիւնը տեղի ունեցեր է ամսոյն 11ին։

Պոտիքի մարմինը քննութեան ենթարկուած է Թուլիէի և Ժիրար բժիշկներու կողմէ։ Մ. Պոտրիքի ճակատին քովը, ականջին ետին սկրտուքներ տեսնուած են։

ՆԻԻԵՈՐՔԻՆ կը հեռագրեն թէ յունիս 9ին Ջիմբրիկ մը Լարգ Փարքի մօտերը Մինեզօթայի մէջ, կործանած է եկեղեցի մը և ինը ագարակ, և տասնի մօտ անձի կորուստ կայ։

ՖՐԱՍՍԱՑԻ նախարարութեան մասին Ռուս մամուլը հետեւեալը կը գրէ —Ֆրանսայի ներքին քաղաքականութիւնը պիտի հետեւի ուրեմն այն չաւղին, որ արդէն նախապէս, խորհրդարանին ընտրութեան արդիւնքովը ցոյց արուած է։ Գալով արտաքին քաղաքականութեան, Տէլքասէի պաշտօնի գլուխ մնալովը, անիկա պիտի շարունակէ իր մինչեւ հիմա գծած ուղղութեան մէջ։

—«Մարէն» ևս կը հրատարակէ տեսակցութիւն մը Քոմպի հետ՝ ուրկէ կը տեսնուի թէ Քոմպ առաջադրութիւն մը չունի երկար ատեն պաշտօնի գլուխ մնալու և իրը Վալտէք Ռուսոյի բարեկամ միայն առժամաբար սանձնած է դէպքերը կազմել։

ՊԵԼՃԻՏԱՑԻ Հանրիէդ թագուհին առողջական կացութիւնը թէեւ վերջերս փոփոխութիւն մը չէ կրած, սակայն թագուհին կենցաղին մէջ փոփոխութիւն մը անհրաժեշտ կը դարձնէ։ Թագուհին հարկադրուած է հրաժարիլ Սպայի լեռնուտ կողմերը կատարելիք պտոյտներէ։ Թագուհին կը տառապի սրտի հիւանդութենէ, որուն համար պէտք է զգուշանայ որ եւ է յոգնութենէ։ Տիրող գէշ օդին պատճառով, թագուհին հարկադրուած է իր բնակարանին մէջ մնալ։ Այսուհանդերձ անմիջական մահացութեան մը տեղի չի տար թագուհիին վիճակը։

ԷՏՈՒԱՐԴ թագաւորը, անցեալները, մեծ ընդունելութիւն մը կը կատարէր, ուր երկու սեռի և ընկերութեան ամէն դասակարգերու ներկայացուցիչներ կային։ Մեծահարուստ դերձակ մը, որուն անունը ծանօթ է թէ՛ Լոնտոնի և թէ՛ Բարիզի մէջ, էտուարտ Է.ի ներկայանալով ըսաւ թէ, բազմութիւնը քիչ մը խառն է։ Էտուարտ Է պատասխանեց իր սովորական քաղցրաբարոյութեամբ. «Ի՞նչ կ'ուզէք սիրելիս, ամէնքս ալ դերձակ չենք կրնար ըլլալ։»

ՔԱՐԱՔԱՍ հասած պաշտօնական զեկոյցներու համաձայն, Լա Կուայրայի արուարձաններուն մէջ ապստամբութիւն ծագած է, որուն վրայ քաղաքը ոմբակոծուեցաւ ամրոցներուն և Վինէզուէլական մարտանաւերուն կողմէ։ Քարաքասի գերմանական դեսպանին յանձնարարութեան վրայ գերմանական երկու մարտանաւեր յունիս 10ին Սէն Թոմասէն դէպի Լա Կուայրա ճամբայ ելան։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ գտնուող Պոէր գերիներները հաշտութեան լուրը մեծ գոհունակութեամբ ընդուներ են։ Քանի մը բանակողներու մէջ, գոնաբանաէան աղօթքներ կարդացուեր են։ Պոէրները անմամբերութեամբ կը սպասեն Հարաւային Ափրիկէ դառնալու ժամուն։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ծերակոյտը ընդունեց տորմիզի բարւոքմանց ծրագիրը, սա փոփոխութեամբ.— երկու առաջնակարգ մարտանաւեր, երկու առաջնակարգ զրահապատ յածանաւեր և երկու թեղանոթակիրներ պիտի չինուին։

Մ. ԼՈՒՊԷ նախագահը յունիս 10ի կէս օրէն վերջ, հանդիսաւոր կերպով իր ներկայութեան ընդունեց Ցունաստանի Նիքոլա իշխանը, ուրկէ քիչ մը վերջ Մ. Լուպէ ևս փոխադարձ այցելութեան գնաց իշխանին։

ՃԱՒՈՆԻ քաղաքական անձնաւորութիւններէն Կոմս Մաչուղաթա որ Եւրոպա գացած էր, Բարիզ հասաւ։

Ցիւլալը ծնած է 1835 թուականին և 1872ին ելմտական նախարարի օգնական եղած է։

1878ին կարեւոր պաշտօնով մը Բարիզ այցելած ըլլալով, վերադարձին ելեւմտական նախարար եղաւ։

Այդ թուականին անտեսական տագնապի մէջ կը գտնուէր Ճաբոն։ Շնորհիւ Մաչուղաթայի՝ ելեւմտական գործերը կանոնաւորութեան մէջ մտան։

Մ. Մաչուղաթա 14 տարի նոյն պաշտօնին մէջ մնաց և գործոն դեր մը ունեցաւ չինեւճաբոնական պատերազմին մէջ։

ՇԱԲԱԹ Օ ՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 յունիս.— Մ. Զէմպերլէն, գաղթային պաշտօնատարներու հացկերոյթին նախագահելով, ըսաւ թէ Պոէրներուն հետ կնքուած հաշտութիւնը պատուաւոր է երկու կողմին համար ալ, թէ Անգլիա բոլոր ուզածները ձեռք բերած է, թէ էական կէտերու մասին ընաւ տեղի տուած չէ, որպէս զի չվնասէ հարաւային Ափրիկէի խնդրոյն ապագայ լուծմանը, և թէ Անգլիա խիստ զոհողութիւններ ըրած է իր տերութիւնը ամրապնդելու համար։

—Հաշտութեան կնքուելուն առթիւ Լոնտոնի Լորտ Քաղաքապետը ուղղած մը մատոյց Էտուարտ թագաւորին որ իր ուրախութիւնը յայտնեց այն պարագային համար թէ նախկին թշնամիները բարեկամներ պիտի ըլլան։ Ցոյս յայտնեց թէ գործակցութիւնը և փոխադարձ բարեացակամութիւնը հարաւային Ափրիկէի մէջ, հաւատարմական ու բարեկամական զգացումներ առաջ պիտի բերեն։ Լոնտոնի նահանգային Խորհուրդն ալ ուղղած մը մատոյցեցուցած է.ի, և ուրախութիւն յայտնեց տարուած յաղթանակին համար որ առիթը պիտի ընծայէ Անգլիոյ՝ նոր գաղթավայրերուն տալու կառավարութեան ձեւ մը որ կարենայ հոն ապահովել խաղաղութիւնը և բարգաւաճումը։

—Լոնտոնի Լորտ Քաղաքապետը, քաղաքին բոլոր արհեստապետութեանց պատուիրակներուն հետ, այսօր էտուարտ թագաւորին ներկայանալով իր շնորհաւորութիւնները մատոյց՝ հաշտութեան բարեբաստիկ կնքմանը համար։ Ն. Վեհափառութիւնը, շնորհակալութիւն յայտնելով Լորտ Քաղաքապետին ու պատուիրակութիւններուն, մեծապէս գովեց անգլիական բանակը։ Ցարեց թէ կը մաղթէ որ նոր բարեկամները անկեղծապէս գործակցին հարաւային Ափրիկէի խաղաղութեան ու բարգաւաճման։

—Մելպուրնէն (Աւստրալիա) կը հեռագրեն թէ յորդառատ անձրեւներու շնորհիւ բարւոքած է՝ երաշտութեան առաջ բերած աղետալի կացութիւնը։

ԹՈՒՆՈՒԶ.— Երէկ, Մուհամմէտ պէյ, որդի վախճանեալ Սիտի Ալի պէյի, պաշտօնապէս ստանձնեց Թունուզի պէյութիւնը։

ԲՐԼԻՆԻՈՒԱ. — Ռիւթէր հեռագիր մը կը հրատարակէ՝ ծանուցանող թէ մինչեւ հիմա 11,022 Պոէրներ անձնատուր եղած են։

ՍԻՊԻՆԼՈՐ.— Սաքսոնիոյ թագաւորին վիճակը անփոփոխ է։ Բժշկական տեղեկագիր չհրատարակուեցաւ։

ՎԱՐՇԱՎԻԱ.— Կրիմ գնդապետին դատը, երէկ սկսաւ։

ԼԱ ՀԷ.— Պոէր պատուիրակները Մ. Մ. Վոլմարանս ու Վէսէլս, այսօր, երկար խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Մ. Քրիւկէրի, Մ. Ֆիշէրի ու Տոքթ. Լէյտսի հետ՝ Ուիթրէյնթի մէջ։

ՔԱՐԱՆԱ.— (Իտալիա).— Քաթանայի ու շրջակայ հանքերուն մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան։

ՆԻԻ-ԵՈՐՔ. — Երկրագործական կեդրոններէ առնուած լուրերու նայելով, հունձքերու վիճակը շատ գոհացուցիչ է։ Ցորենի դիները հաստատուն կը մնան։

ՄԻՐԹԷՆԷՎԻԱ

ՏԻՐՆԵԱՆԸՆ էն էսկի խարնէսի՝ Ինկիլիթէրատա Վէր Նէէրի իւղերինէ Մէնէլպաթ պէտեիւք քիլիսէսինին իթթիսալինէտ տիր։ Հիչ քիմսէ թարաֆընան մէսքին պուլունմաեան պուխանէ մուսմին իւլ չէքլ օլուպ, օն պիր սաբրլրդ օլտուղը բիվաեէթ օլունքեոր։

—Տիւնեանընն էն պէտեիւք վաքօրը՝ լիմանըմզը տախի զիհարէթ իթմիշ օլան «Օսէանիք» սէֆինէսի օլուպ, 28 պին պէշ եիւզ թօնէլաթօ հիւճմ իթիպեախսինէտ վէ 214 մէթրօ թուլընտա տրը։ 1710 եօլճուեը ֆէրահճա թաշըր ֆագաթ մաքինաերը 27,000 պարկիր գուվվէթինտէ օլտուղունտան, սիրաթը սաաթտա 20 միլի կէչմէդ։

—Տիւնեանընն էն պէտեիւք պինասը Ամէրիգատա պիր շէրքիթին իտարէխանէսի օլուպ, 23 գաթլը վէ սէքսէն եէտի մէթրօ իրթիֆաքնտա տրը։

—Տիւնեանընն էն պէտեիւք մէրտիվէնի Զինտէ Թայլան տաղընտա քեահն օլուպ, 26 քիլօմէթրօլրդ մէսաֆէ տախիլինտէ 1810 մէթրօեա գատար եիւքսէլիր։ Պասամագլարընն սաէտի 6000 տիր։ Քոնֆուկիուս մէզէֆպինէ սալիք օլան Զինլիլէր՝ պու մէրտիվէնի պիր հաֆթատա չըգարլար իմիշ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

14 Ցունիս 1902

Ֆրանս.	3%	(3% Français)	102 12
Բէժի		(Tab. Turcs)	321 —
Գոնսոլիտ.		(R. Turque D.)	26 52
Երկաթուղի		(Lots Turcs)	114 75
Պանգ. Օթթ.		(Banque Ott.)	568 —
Թրանսվալ		(Transvaal)	152 —

ԹԷՎԱՀԱԹ

Շամը Շէրիֆ խանէտանը գատիմէսխանէն Ապիտ զատէ իզզ. Ալի պէյէ բիւթպէի սանիէ սընքը սանիսի.

Ուժուրը մէէմուբէսինի հիւանը իֆատէ իգտամ վէ դայրէթինէ մէպնի, Թօբխանէի ամիրէ պիրինճի տաիրէի հիսապիէ սընքը եվէլի խիւէֆաբնտան իզզ. Իսմայիլ էֆէնտիէ թէրֆիէն բիւթպէի սանիէ սընքը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

* * *

Էնգարէ վիլայէթի տախիլինտէ Օսմանճըգ գազասը գափմագամլըը՝ Գարաքոնար գափմագամ սապրը Սավֆէթ պէյէ թէֆվիզ պույրուլմուշ վէ մուսմիլէյիմատան պուրատա պուլունան Սավֆէթ պէյին թահլիֆի պէլ իհրա, տիկէրլէրինին իհրաի թահլիֆիլերի մահալլէրի նէ ինպա գըլընմըշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Թահրիրաթը խարիճիյէ մուհիմմէ միտիրի մուավինի սաատ. Էմին պէյ էֆէնտի հաղրէթլերինէ խըտմէթը հասէնէսինէ մէպնի, իքինճի բիւթպէյէն Օսմանի նըշանը զիյանը ինան պույրուլմուշ տրը։

ՄԻՏԱԼԻԱ.— Համիտիեէ ըթֆալ խասթախանէսի աթքպպասընտան պինպաշը բրի. Ֆուատ վէ գօլ աղասը ֆիւթիւլ. Հաճը Զիեա էֆէնտիլերէ Ալթուն Լիեագաթ միտալեասը ինան պույրուլմուշ տրը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Սայէի մէրահիմվայէի հաղրէթի Խիլաֆէթբէնահիտէ Քասրրդատա քեահն մէքթէպը Միւլթիյէի Շանանէ սէրրիրեաթխասթախանէսինին չու՝պաթը մուխթէլիֆէսինէտ իքի մահ զարֆընտա պին էլլի իւչ եասթա մուայենէ վէ թէտավի վէ պունլարտան իճապ իտէնլէրէ ամէլիաթը մուհիմմէ իճրա իտիլտիյի մէքթէպը մէզպուր միտիւրիյէթ պէնիէսինտէն իշար իւզէրինէ Մէարիֆ նէզարէթ ալխինտէն պիլտիրիլմիշ տիր։

—Սայէի թէսհիլաթվայէի հաղրէթը Բատիշահիտ էտիրնէ վիլայէթի տախիլինտէ քեային Լէֆքէ մէրքեզինտէ հաֆթատա պիր տէֆա ատի վէ թահուտու մէքեաթիպ գապուլ վէ թէսթիսինէ միպաչէրէթ օլունտուղընը թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթը ալիինտէն պիլտիրիլմիշ տիր։

ՆԵՐՔԻՆ

Բ. ԴՐԱՆ ՄԷՋ.— Առեւտրական նախարար Զինի բաչա առջի օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մեծ—Եպարքոսին հետ։

—Աւստրիական դեսպանը նոյն օրը տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ։

ՆԱՄԱԿԱԴՐՈՇՄ.— Ցայտնի է թէ երկու տեսակ նամակադրոշմ կայ, մէկը կայս. քաղաքներու ղրկուելու, իսկ միւսը արտասահման ղրկուելիք նամակներու յատուկ։ Նախապէս ծանուցուած էր թէ պէտք չէ չփոթել այս երկու նամակադրոշմները իրարու հետ, արտասահմանի նամակադրոշմին տեղ ներքին և փոխադարձաբար փակցնելով. որոնք չեղեալ նկատուելով նամակներուն վրայ նոր նամակադրոշմ կը փակցուէր և տուգանքը պաշտօնեայն կ'առնուէր։

Արդ, նկատելով որ գործի աէրեր և վաճառականներ շատ անգամ նամակադրոշմը իրենք փակցնելով տուփերու մէջ կը ձգեն, որոնց համար պաշտօնեաները պատասխանատու բռնել հիշդ չէ, պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ այդ կարգի սխալ նամակադրոշմով նամակները իրենց ղրկուած տեղերը պիտի վերադարձուին և ղրկողէն կրկնապատիկ տուգանք պիտի առնուի և նամակներուն յետագային առթիւ եղած բողոքները անլսելի պիտի մնան։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպանը առջի օր մայմաքաղաքս եկաւ արեւելեան ճեպընթացով. Պետական պաշտօնատարներ ինչպէս նաև դեսպանատան պաշտօնէութիւնը փութացած էին դիմաւորել դեսպանը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Քոնթան շաբաթ առաւ. Գոնեայէն Պոլիս եկաւ։ Դեսպանը ամէն տեղ մեծ յարգանքով ընդունուած է։ Էսկիչէհիրի և Ագչէհիրի կայարաններուն մէջ քայմաքամները, Քէսթհէեայի միութեարքը, և Գոնեայի կայարանին մէջ կուսակալը ընդուներ է զինքը։ Դեսպանը փոխադարձ այցելութեան գացած է այդ ամէն պաշտօնատարներուն։ Դեսպանը երբ Աֆ. Գարահիսար հասաւ Իզմիր—Գասապայի երկաթուղիին վրայ պտոյտ մը ըրաւ. այցելեց նաև Էսկիչէհիրի և Գոնեայի ֆրանսական վարժարանները։ Այս 3 օրուան պտոյտին մէջ իշխանը խիստ գոհ մնացած է իր պտտած տեղերուն մէջ տեսած յառաջդիմութեանը և երկրագործութեան ու դասատուութեան մէջ ստացած մեծ զարգացումը տեսնելով Անատոլիի մէջ։

Ն. Վսեմութիւնը մէկ երկու շաբաթէն արձակուրդով Ֆրանսա պիտի մեկնի։

ՐԱՑԱԴ-ՀԱՄԱ երկաթուղիին գիծը մինչեւ Պաալպէք հասած է, որուն բացումը պիտի կատարուի յունիս 6ին Դամասկոսի կուսակալութեան նախագահութեամբ։

ՀՐԴԵՀ.— Մայիս 30 թուով Ատանայէ եկած հեռագիր մը կը գուժէ մեծ հրդեհ մը՝ Օսմանիյէ գաւառակին չուկային մէջ։ Փռապան Հաճիին աշկերտը Փանոս առջի իրիկունէն մեծ քաեակու յեամբ փայտ դիզած էր փուռին մէջ, որոնցմէ ծագեցաւ հրդեհը և լափեց 3 փուռ, խան մը, 2 սրճարան 27 խանութ, ընդհանուրը 47 կառոյ կալուած։

ՌՈՒՍԻՈՅ Վեհ. Զարին հօրեղբորորդի մեծ-դուքս Եորկէյ Միխայիլովիչ և մեծ դքսուհին Սէլտլրքի արարողութեան ներկայ գտնուելէ վերջ այցելեցին նաև Կայս. դարատանը և յախճապակիի գործարանը, յետոյ Կայսերական Պալատ երթալով ռուսական դեսպանին հետ պատիւ ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու։ Ժամը 7ին քառորդ մնացած պալատական կառքերով քարտի ելան, և անկէց «Բէհկէր» շոգենաւակով «Զէհաչէվ» զբօսանաւը գացին։

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ զոյգ մը արաբական ազնուազգի նժոյգ նուիրել Բարձ. հեւերուն, նաև երկու մնտուկ այլ և այլ թանկագին նուէրներ, որոնք կայս. թիկնապահ հազարապետ Մէհմէտ Ալի պէյի միջոցով շոգենաւ ղրկուեցան։

Մեծ դուքսն ու դքսուհին, որոնք շոգենաւին վրայէն կը դիտէին կայս. նուէրներուն մասնաւոր նաւակով մը շոգենաւ բերուիլը ծայր աստիճան հաճոյք զգացին և իրենց շնորհակալիքն յայտնեցին,

«Զէհաչէվ» ժամը 8ին միջոցները մեկնեցաւ դէպի Սեւ ծով։

—Մեծ դուքսին բժիշկը և Շիկաքոյի բժշկ. համալսարանէն Տքթ. Սէն, ուրիշ պաշտօնակիցներու մէջ Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցը այցելեցին և իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին տիրող կանոնաւորութեան համար։

ԾՆՆԴԱՏՈՒՆ. — Ցայտնի է թէ ծննդաբեր կիները առողջապահական շատ կարեւոր խնամքներու պէտք ունին որպէս զի թէ իրենք և թէ նորածինը չվնասուին ֆիզիքապէս. այս խնամքներէն —ինչպէս յայտնի է— զուրկ են դժբաղդաբար կարօտ ընտանիքները որոնք շատ անգամ վնասակար արդիւնքով ծննդաբերութիւններ կը կատարեն և յաճախակի պատճառ կ'ըլլան երկու մահերու պատճառ կ'ըլլան, որուն մէկ օրինակը դեռ նոր տուին երէկ պաշտօնական զեկոյցի մը մէջ։

Էրէն գիւղ Թրքուհի մը իր ծննդաբերութիւնը մօտ զգալով Թուրք դայեակի մը կը դիմէ։ Այս վերջինը «հիմա կուգամ» ըսելով 3 օր կ'անցնէ։ Այս միջոցին տղան մօրը արգանդին մէջ կը մեռնի. իսկ մայրը խիստ ծանր վիճակի մէջ էր ինչ որ կը հաստատեն Տքթ. Թագւորեան և Զէքի պէյ, որոնց փութկոտ խնամքներուն հակառակ կինը կը մեռնի սակայն։ Դայեկը ձերբակալուած է և պիտի ենթարկուի օրինաց խիստ տրամադրութիւններուն։

Ուստի այդ կարգի հազարաւոր անտեղութեանց առաջը առնելու համար ծանօթ մանկաբարձ Պէսիմ Էսմէր փաշա արտօնութիւն խնդրած է ծննդական կիներու յատուկ հիւանդանոց մը բանալու, որ մայր ըլլալու վիճակին մէջ գտնուողներէ, դիւրութիւն ունենան բժշկական հսկողութեան տակ կատարել իրենց ծննդաբերութիւնը համեմատաբար խիստ թեթեւ վարձքով մը։ Արտօնութիւնը տալ որոշուեցաւ պայմանաւ որ հիւանդանոցը կէս-թիւ—Բաշայի կողմը բացուի, 20 անկողնիէն պակաս չըլլայ, և միշտ բժշկական վարժարանի հսկողութեան տակ գտնուի։ Հասարակաց տրանկներուն մէջ դարմանուող կիներէն օրական 20 ղրշ. և երկու հոգինոց մասնաւոր սենեակի մէջ դարմանուողներէն օրական 30 ղրշ. առնուի և 10 հիւանդներէն մէկը ձրի ընդունուի։

Փափաքելի է որ այս կարգի հաստատութիւններու թիւն աւելի շանայ մայրաքաղաքիս այլ և այլ կողմերը, որոնք համեստ դասակարգի բնակիչներուն համար անենամեծ օգնութիւն մը պիտի ըլլան։

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Դատաւորներու որոշումագիրներուն ընդդէմ. դատախազները համամիտ ըլլան թէ ոչ, եթէ այս որոշումագիրներուն դէմ ո և է դիմողութիւն ըլլայ պէտք է ամբաստանեալ ատեանին յանձնել գործը, կ'ըսէ դատական նախարարութեան մէկ նոր հրամանագիրը։

—Դատարաններու քարտուղարները երբ դրաւով տուգանք առնել հարկ ըլլայ, պէտք է դատավարութիւն մը տեղի ունենայ իր նկատմամբ և որոշած վճիռի մը համեմատ կատարուի գանձումը։

ԵՒՄԻՆԻ Կայս, զօրաբանակին ընդհրամանատարը սպարապետութեան կը ծանուցանէ թէ ԵՒՄԷՆ գտնուող Կայս. զինուորները իրենց ծննդավայրին հետ կանոնաւոր չեն կրնար թղթակցել. ասկէց զատ, իրենց ծնողքէն ղրկուած դրամները հաղորդակցութեանց պակասութեան պատճառով, երկար ժամանակ կը ձգձգուին նամակատուներու մէջ և ճամբաները մնալով, շատ անգամ ատոնց մեռնելէն և կամ օգտագործութեան համար իրենց հայրենիքը դառնալէ ետքը միայն կը հասնին ենէ։ Այս անտեղութիւնները մեծ վիրաւորանք և յուսահատութիւն կը պատճառեն զինուորներուն, որոնց մէջ շատ անգամ դասալքութիւններ, փախուստներ և ուրիշ անտեղութիւններ տեղի կ'ունենան։

Արդարեւ բարձր. հաճութեան կառակ է երբ զինուորներ տարինկ զրկուին իրենց ծնողաց հետ հաղորդակցելէ և անոնց դրամական օգնութեան արժանանալէ. հետեւաբար նոր է անհրաժեշտ եղած ձեռնարկները ընել այս հաղորդակցութիւնները դիւրացնելու և կանոնաւորելու համար։

Սպարապետութիւնը այս պարագան հաղորդեց պատկանեալ իշխանութեան, որմէ խիստ հրամաններ ղրկուեցան պատասխանատուներուն։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ լէվազիմէթի ճիւղին նախագահ Ահմէտ Աֆիֆ փաշա Կայս. արտօնութեամբ Բարլսպատի ջերմուկները պիտի երթայ 3 ամիսի չափ, իր տկարութիւնը դարմանելու համար։

ՊԷՐՈՒԹԻ ֆրանսական հիւպատոսարանի թարգման Վէտի պէյի հաստատի ապահովագրեալ նամակ մը եկած էր Ամերիկայէն, որ առանց Օսմ. նամակատուներուն հետ հաղորդակցելու, ուղղակի Փր. Թղթատարով իր հասցէին հասած էր։ Նամակին մէջ 20 ոսկինոց փոխ-դիր մը կար զոր խիստ վարպետութեամբ գողցած էին առանց հետք մը ձգելու։ Թղթատարական

վարչութիւնը նկատելով որ ուղղակի երթ-թղթատարներով եկած նամակներուն մէջ ալ կրնան անտեղութիւններ պատահիլ և որովհետև այս նամակները Պմ. նամակատան ցրուիչներու միջոցով կը ցրուին, յանձնարարեց բոլոր դպրոցականներուն որ երբ ապահովագրուած նամակ կամ ո եւ է թղթատար առնեն եւ. նամակատուներէ, ստուգագրութիւն ընեն որ թեթեւ այս կամ բացումի հետ չնշմարուի ապրանքի վրայ և երբ կասկած մը ունենան անմիջապէս օրինական քննութիւն կատարեն անոնց նկատմամբ։

ՎԱՇԵԱՌՈՒԹԻՒՆ. — Հակառակ երկրագործական Պանքային ածան տալուն երկրագործներուն դրամ փոխ տալուն վաշխառուները ժողովուրդին տգիտութենէն օգուտ քաղելով, դարձեալ կը շարունակեն մեծամեծ տոկոսներով փոխատուութիւններ ընել, և երբ երկրագործ ժողովուրդը չկրնայ իր պարտքը տալ, փոխառուները, մուրհակը ձեռքերնին դատարան կը դիմեն, և փոխառուներուն կալուածներն ու բերքերը արգելքի տակ կ'առնեն։ Վաշխառուները այս շահատակութեան վերջ տալու համար, թէեւ քանիցս զեկուցումներ եղած և երկրագործներուն իրաւունքները պաշտպանուած են, սակայն վաշխառուները տեղ տեղ դեռ կ'շարունակեն իրենց ընթացքը։ Ա. Ա., իրենց ապօրէն շահերը ապահովելու համար, ֆէհեմներուն ստորագրութիւնն ալ մուրհակներուն մէջ կը դրեն, զորս ապա վաւերացնել կու տան ժողովի «մուգավէլաթ մուհարիր»ներուն։ Դատական նախարարութիւնը, վաշխառութիւնը խսպառ արգիլելու մտադրով որոշեց տրամադրութիւն մը ավելցնել պատժական օրէնքին մէջ, վաշխառուները դատի քաշելու և խստիւ պատժելու համար։

ԵՒԻՊՏԱԿԱՆ պանդուխտ 30,000 ասկիի փոխատուութիւն մը ըրած է երկրագործական յանձնաժողովին որ այս գումարը պիտի գործածէ բնիկ երկրագործներու օգնութեան։

ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ. — Մանրամասնութեամբ պատմած այս մեծ հրդեհին պատճառը ոչ թէ արկածի մը արդիւնքը, այլ դիտմամբ ձգուած է, դերձակի մը կողմէ որ 7 ամիս առաջ իր սենեակին կարասիները ապահովագրած է եղեր և շաբաթ մը առաջ կէսը ուրիշ տեղ փոխադրած։

Հրդեհին մէջ այրած երկու մանուկներու լուրը սխալ է։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ. — Առջի օր, ժամը 9ին միջոցները Գապաթաշի առջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Պելճիական «Արիվանտ» և Անգլիական «Մանչեսթր» շոգենաւին միջեւ։ «Արիվանտ»ը խարսխած էր Գապաթաշի բացերը երբ «Մանչեսթր» նաւահանգիստ հասնելով և Ֆընտըգլըի առջեւ խարսխելու դիտումով «Արիվանտ»ի գըլխուն կողմէ անցնիլ կը փորձէր, հոսանքին սաստկութենէն անոր վրայ ինկաւ Ջարգուփլոր ընելով «Արիվանտ»ի ցըրուկը։ Բացուածքը թէեւ վտանգաւոր՝ բայց անմիջական օգնութեանց շնորհիւ ազատեցաւ. ընկղմելէ։ Իսկ «Մանչեսթր»ի կամրջակը միայն խորտակուեցաւ։

«Արիվանտ»ի նաւապետը հատուցում կը պահանջէ Անգլ. շոգենաւին նաւապետէն։

—Նախընթաց օր ժամը 5ու կէսին տաններուը Ռոկեղլուրի շոգենաւներէն մէկը երբ Ունգարաթի կամուրջին տակէն կ'անցնէր, առագաստալիր «մավունա» մը հակառակ կողմէն դէմը ելլելով ցրուկովը խրեց շոգենաւին կողը ու խորտակեց գամարան ուր, կը քանար քամառաթ Էյիպցի Մէհմէտ Իպրահիմ էֆ.։ Խեղճ մարդը վայրկենապէս մեռաւ. նաւին ցրուկը ցիրուցան ըրեր էր անոր ուղեղը։ Նաւապետը չփոթեցաւ այս յանկարծական արկածէն որ ահ ու սարսափի մատնեց ամբողջ ճամբորդները։ Ամէն կողմէ օգնութիւն կը դիմուի և վերջապէս անոնց մէն մին վիրաւորուելով կը ձերբակալուի ուրիշ ընկերոջ մը հետ, իսկ երրորդը կը յաջողի փախչիլ։

ՇԱԲԱԹ օր ժամը 6 ու կէսին Կէտիք Փաշա, Վալի-Փաշա ալրիւրին մօտ ան մը պատուհանէն 5-6 տարեկան տղայ մը վար ինկաւ և ծանրապէս վնասուեցաւ։ Տղան անմիջապէս Վրդանեսեան էֆ.ի դեղարանը տարին նախնական դարմանները ընելու համար, սակայն քիչ յետոյ մեռաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

—Էլպիսթանէն կը գրեն թէ, տեղւոյն ազգայիններէն և Ատենապետ Մերուսեան Յովհաննէս անուն անձը Ս. Եկեղեցւոյ գիրկը դարձեր է։ Տեղւոյն քահանաներէն Տ. Եղիա մկրտեր է անոր մէկ նորածին աղջիկը, անոր անունը դնելով՝ Սրբուհի։ Ցիշեալ անձին միւս երեք զաւակները բողոքական եկեղեցւոյ զաւակներ ծնած ըլլալով, և Լուսաւորչական եկեղեցւոյ ծէսերով մկրտուած չըլլալով՝ Տ. Եղիա քահանան զանոնք ալ մկրտեր է։ Մերուսեան Յովհաննէսի այդ երեք զաւակներէն երկուքը աղջիկ են, 6 և 10 տարեկան, իսկ միւսը տղայ 13 տարեկան։

—Ս. Պատրիարք Հայրը, երէկ, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մէջ պատարագեց և խոսեցաւ գեղեցիկ քարոզ մը օրուան ոգիին վրայ։

—Տ. Դէորգ Ս. Երէցեան, երէկ, Եսի—Գուլէի մատուռին մէջ, պատարագեց հանգուցեալ Գասարեան էֆ.ի հոգւոյն համար և քարոզ մը խոսեցաւ։ Այս առթիւ Հիւանդանոցի ընդհանուր պատսպարեալներուն ճոխ սեղան մը տրուեցաւ։

—Պատարագեցին նաև Տ. Տիրայր վարդապետ Խասգիւղի, Թաթուլ վարդապետ Պէօյեիւքէրէի, և Թորգոմ վարդապետ Գասրգիւղի եկեղեցիներուն մէջ։

—Սկիւտարի ամերիկեան աղջկանց վարժարանին տարեկան մրցանակաբաշխութեան հանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ այս շաբթու մէջ, Պատրիարքարանի կողմէ ներկայ պիտի գտնուի Տ. Թորգոմ վրդ. Գուշկեան, Տ. Դնէլ Վ. Գալէմքեարեան, և Տ. Գրիգորիս Վ. Պալաքեան։

—Լոզանքնակ այրի տիկին Վիրգինէ Օ. Պաղտատեան, ի յիշատակ իր ողբացեալ ամուսնոյն Օհան էֆ. Պաղտատլեանի, Վսեմ. Մաթուս և Արիկ Ունճեան էֆէնտիներու միջոցաւ՝ 50 օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցին։ Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը որոշած է յառաջիկայ կիրակի օր Ս. Փրկչի մատրան մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել տալ, հանգուցեալին հոգւոյն համար, ի մխիթարութիւն իր սգակիր ընտանիքին և պարագաներուն։

—Յառաջիկայ Խառն ժողովի նիստին մէջ, որ չորեքշաբթի օր պիտի գումարուի, ի մէջ այլոց նկատողութեան պիտի առնուի Պանտրմա-Պալըքէսիր վիճակէն հասած գիր մը։

Ժողովականաց թիւը ամբողջ պիտի ըլլայ։ Թէպէտ ընթացիկ գործերու համար ժողովականներու մեծամասնութիւնը անհրաժեշտ նկատուած չէ։

—Մեր պաշտօնակից «Արեւելք» ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ բառարանի պատրաստութեան գործը արգելք չպիտի ըլլայ Իզմիրեանց կտակի մրցանակաբաշխութեան։ Այդ բառարանին պատրաստութեան ծախքը պիտի հոգացուի Իզմիրեանց յանձնաժողովին քով աւելցած գումարէն որ երկու տարի հետու վրայ մրցանակի չէր յատկացուած։

—Յառաջիկայ ուրբաթ օր Ուսումնական Խորհուրդը նիստ չպիտի ունենայ միայն խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարէ բառարանի մասնախումբին հետ, որ պիտի գումարուի ինչպէս ծանուցինք ուրբաթ օր։

—Կարնոյ Սանասարեան վարժարանի բնագիտութեան ուսուցիչ Գէորգ էֆ. Ճիլէրեան՝ Կարնոյ կուսակալ Վսեմ. Նազըմ պէյի լուսանկարը թէ առանձին և թէ կուսակալի օգնական Իպրահիմ պէյի հետ հանելով, նուիրած է Ն. Վսեմութեան, վարժարան այցելած օրը։ Ն. Վսեմութիւնը երբ ընդուներ է լուսնկարը իր գոհունակութիւնը յայտներ է։

—Ս. Հայրապետն յատուկ նամակով մը կը շնորհաւորէ Ս. Պատրիարք հայրը ականակուռ Օսմանիյէ պատուանշանին արժանանալուն առթիւ։

—Ֆերիգիւղի Թաղ. Խորհուրդը այս անգամ Ս. Պատրիարք Հօր գիր մը մատուցանելով, տեղւոյն Ս. Եկեղեցւոյն նորոգութեան գործին և նոյն նպատակով կատարուած հանգանակութեան համար մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեր և հանգանակած գումարին մէկ մասը ծանօթ Հայ վաճառական Մանուկեան Տիգրան էֆ.ի և մէկ մասն ալ Ցանձնաժողովին քով գտնուած ըլլալը, և ստորագրուած ու ցարդ չգանձուած գումարին ալ քանակութիւններն յայտներ է Ն. Սրբազնութեան։ Ցիշեալ եկեղեցւոյ վերաշինութեան համար նախագահութեամբ Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազանի կազմուած և Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէն հաստատուած Ցանձնաժողովը նկատի առնելով որ ըստ կրկին քննութեանց ճարտարապետաց, յիշեալ եկեղեցւոյ համար նորոգութիւն ընելն անկարելի է, որովհետև շատ խարխուլ վիճակի մէջ կը գտնուի, հարկ տեսեր է միեւնոյն գետնին վրայ աւելի ընդարձակ նոր եկեղեցւոյ մը շինութեան գործը գլուխ հանելու միջոցները մտածել և այս նպատակով յատակագիծներ պատրաստել տուեր է Հայազգի ճարտարապետներէն Ճիւպէրեան Տիգրան, Իսրայէլեան Սարգիս և Թահմազեան Արամ էֆէնտիներու, որոնց առաջինն կողմէն վեց հարիւր ոսկիով կառուցուիլը կարելի եղող քարաշէն եկեղեցւոյ մը, իսկ միւս երկուքին կողմէն դարձեալ գրեթէ նոյն ծախքով կառուցանելի եկեղեցւոյ համար գծուած յատակագիծները այս անգամ Ս. Պատրիարք Հօր մատուցուելով, ընտրութիւնը Ն. Սրբազնութեան կամքին յանձնուած և օր առաջ շինութեան ձեռնարկուելու համար կայս. բարեհաճ Իրատէն ձեռք բերել խնդրուած է։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Քսաներորդ դարը Հայ-Բողոքականներու համար կրօնական սթափումի եղանակ մը եղաւ։ Զենք յիշեր ժամանակ մը, որու մէջ Հայ Բողոքականները միահամուռ իրենց եկեղեց. ու կրթկ. գործին այնչափ կապուած ըլլան, որչափ այս վերջին երկու տարիներուն մէջ։ Մինչեւ հիմայ բոլոր պատասխանատուութիւնը եւ եկեղեցիին հոգը միսիոնարներու վրայ ձգած էին, սակայն հիմա կը ջանան գործը իրենց ընդգրկել։ Գիտենք թէ դժուարին ու ծանր գործի ձեռնարկած են. նոյն ատեն սիրելի է մեզ յուսալ թէ պիտի կրնան անոնք «Տէրոջը ինկած սեղանները նորոգել, եթէ մաքուր ձեռքերով ու անկեղծ սիրտերով աշխատին»։ «Մանզումէ»ի բազմաթիւ Հայ-Բողոքական ընթերցողներուն իրական ուրախութիւնն մը պատճառելու դիտաւորութեամբ, կը փութանք յայտարարել թէ Բիւթանական նահանգային հոգեւոր Ժողովը, իրաց վիճակը քննելէ ու հասկնալէ ետք մանախումբ մը կազմած է, որպէս զի ամէն եկեղեցիի հսկէ ու առաջնորդէ։ Այս մանախումբին անդամներն են. ընդհ. Ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պոյաճեան, Բրօֆ. Յ. Ճէֆիրեան, Նախկին ազգապետ Յ. Մատթէոսեան ու Մեծ. Կոստիկեան։ Մենք ալ ուրախ ենք, զի մենք էինք որ առաջին անգամ «Մանզումէ»ի մէջ ձայն բարձրացուցինք թէ պէտք է որ մասնաւոր կրօնական ժողով մը գումարեն ու հոգատանին։ Նաև կը լսենք թէ Խարբերդի Աստուածաբանական վարժարանը որ երկար տարիներէ ի վեր գոցուած էր պիտի բացուի եղեր միսիոնարներու ձեռքով, սակայն խնդիր է գիտնալ թէ որոնք պիտի աշակերտեն հոն։ Աշակերտներու թիւէն աւելի նկատի առնուելիք գլխաւոր կէտը աշակերտին արժանիքն է։ Այսօր շատ մը քարոզիչներ կան, որոնք փոխանակ ժողովուրդին կրօնական յառաջդիմութեան նպաստելու, ընդհակառակը անոնց կրօնական յետադիմութեան պատճառ եղած են։ Մենք անգամ մըն ալ կը չեշտենք թէ այլ է բարի մարդ ըլլալը, այլ է ստանձնած կրօնական գործին մարդը ըլլալ։ Հայ-Բողոքական հասարակութիւնը կարող պաշտօնեաներու չատ կարօտը կը քաշէ։ Անոնց կարող պաշտօնեաներ նուիրելու են։

Այն մարդը որ քարոզութեան ընդունակ չէ, չի կրնար յառաջադիմել։ Հարկ է ըսել թէ ժողովուրդին յառաջդիմութիւնը առաջնորդներէն կախում ունի։ Հետեւաբար անընդունակ մէկը քարոզիչ կարգելով թէ ժողովուրդը կը վնասուի, թէ՝ քարոզիչը։ Ցաւալի է մեզի համար արտագրել թէ կը ճանչնանք այնպիսի քարոզիչներ, որոնք քանի մը տարի պաշտօնավարելէ ետքը, գործը ինքնաբերաբար ձգած են, խոստովանելով թէ իրենք ընդունակութիւն չունին։ Հայ-բողոքականներուն մէջ տաղանդաւոր կրօնասէր երիտասարդներ չեն պակիր անշուշտ. ուստի թող սիրաշահին զանոնք. մանաւանդ թող լուսիւն հրամայեն կարգ մը տաղանդով չքաւոր քարոզիչներու որոնք փոխանակ իրենց քարոզները հոգեպէս չինիչ ու օգտակար ընելու, քարոզչական վսեմ պաշտօնին նկատմամբ վհատական խօսքեր կը խոսին։ Նախընտրելի է ասոնք իրենց հոգեւոր գործին զոհել քան թէ գործը անոնց։ Մենք այս չահեկան դիտողութիւնները ճիշդ ժամանակին ըրած ըլլալ կը կարծենք, որովհետեւ Օսմ. Կայսրութեան մէջ բաւական մը հայ-բողոքականներ կան, և բոլոր բողոքականներու մէջ ընդհանուր հոգեկան զարթնում մը կայ, իրենց սիրած բառերով, անոնք փոխանակ «Մեղքին ծառայելու» աւելի «Տէրոջը ծառայել» ուխտած են։ «Հոգին գարնան անձրեւներուն նման առատօրէն թափած է մեր եկեղեցիներուն վրայ» կը գրեն։ Ծանօթ իրականութիւն մը կրկնած պիտի ըլլանք երբ ըսենք թէ, «Մանզումէ» Հայ-բողոքականներու օրկոնը չէ անշուշտ, սակայն պարտք կը համարի անոնց ևս օգտակար ընծայել իր թերթը. թէպէտ ուրիշներ ալ փորձեցին Հայ-բողոքականներէն գրել, սակայն չի յաջողեցան։

ՀԵՐՄԷՆ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԿ. ԱՆՆԱ ՃԱՆԸՄԵԱՆԻ

Հանգուցեալ Տիկ. Աննա Ճանըմեան —Զօրքանչ Յովհ. էֆ., Յակոբեանի— ուրբաթ իրիկուն մեռած և մարմինը նոյն իրիկունը յատուկ չոգեմակոյկով փոխադրուած էր Բերա, Ս. Երրորդութեան եկեղեցին։

Ցուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ, կիրակի, նոյն եկեղեցիին մէջ որ լուսաւորուած էր ամբողջովին։ Կեդրոնը կը կենար դագաղը՝ ծաղկեպսակներով զարդարուած։

Հանդէսին կը նախագահէին Տ. Տ. Հմայեակ, Վահրամ և Գէորգ Սրբազաններ, 5 վարդապետներ և բազմաթիւ քահանաներ։ Բերայի Դպրաց դասը կը մասնակցէր արարողութեան։

Մեռելական տխուր հանդէսէն ետք, ննջեցեալը հանդիսաւոր թափորով եկեղեցիին դռնէն քառաձի կառք մը դրնելով որուն կ'ընկերանային 30է աւելի ուրիշ կառքեր, փոխադրուեցաւ Շիշլիի Ագգ. գերեզմանատունը, ուր ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Ցուղարկաւորութեան փութացած էին մարգաքաղաքիս ծանօթ անձնաւորութիւնները, որոնց մէջ կը գտնուէին Տիգրան Եուսուֆեան, Շամամեան Խան, Յր. Զրաեան, Տ. պէյ Կիւմիւկէրտան, Իսկէնտեր պէյ, Բարսեղ Հալաճեան Վահան Էսաեան, Պետրոս Խորասանեան, Յակոբ Գուրգէն, Զարեհ և Երուանդ Եուսուֆեան, Տիգրան Արփարեան, Մ. Ասատեան, Յր. Ասլանեան, Կր. Թահթաչրեան, Խաչիկ Փափազեան, Գ. Աստուածատուր, Լեւոն Ներսէսեան, Արտաշէս Ցընտրգլեան ևն, ևն էֆէնտիները։

ՄԱԼԱԹԻԱ չաքաթ օրուան թիւին բովանդակութիւնն է. ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ (խմբագրական) Տ. Ա.։ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՔՆԱՐԸ (Անտիպ Սիրերգներ) Ս. Դաւթեան։ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԿԱՆԱՉԻՆ. — Հիւանդանոցի մէջ. Սգելա։ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՏԻԵԱՄԵՐ (վերջաբաղդ) Բոլ Պուռժէ։ — ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ։ — ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՒՆՆԵՐ. «Սէր» — «Գարունի երգ»։ —ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ։ —ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՍԷՆ-ԲԷԹԷՐԲՈՒՐԳ, 14 յունիս. — Զարը և Զարուհին երէկ Բեթերհովի պալատին մէջ ընդունեցին Ֆերտինանտ իշխանը և ճաշ մը տուին ի պատիւ հիւրին։

ՎԱՐՇԱՎԻԱ. — Ռուսիոյ պատերազմական յատակագիծները Բրուսիոյ ծախող գնդապետ Կրիմ, 12 տարուան տաժանակիր աշխատութեան և կարգ մը իրաւունքներէ զրկումի դատապարտուեցաւ։

ԲԷՐԼԻՆ. — Օտար տէրութեանց դեսպանները ստորագրեցին Ջինու պատերազմական տուգանքին դիւանագիրը։

ՊԷՐԼԻՆ. — Ծերակուտական ժողովը ընդունեց Բոլոնիոյ հակառակ ծրագիրը։

—Միացեալ տէրութիւններու ժողովը Բայխսթակէն վերջ Ալդաս-Լօրէնի դիկտատորութեան ջնջումը ընդունած է։

—Ալդաս-Լօրէնի դիկտատորութեան ջնջումին ծրագիրը կայսեր մատուցուեցաւ։

ՀՌՈՄ. — Իտալիոյ 100ին 3½ով ըրած նոր փոխառութեանը արժէթուղթերուն առաջին մասը Իտալիոյ մէջ գնուեցաւ։

Ա. ՏԻՐԱՏՈՒՐ

Կ. Պոլիս, Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 8

Ա.ՄԵՆԱՀՈՒ ՄԹԵՐՔ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՃԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅԻՑ

ԱԿՌԱՑ

ԹԻ Ա.ԵԼ,

Ա.ՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅԻՑ

Լոնտոնի Ա.Ն ԷՏՆ ՍԸՆՍ տան.

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և խնամքով։ 4—15

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ՆԻՆ ԹԷՖԹԻՐԻԳԱՍԸ (45

ՄԻԻՍԹԱՆԹԸԳԸՆ ԷՍՐԱՐԸ

ՄԻԻԷԼԼԻՖԻ

ԲԻԷՐ ՏԷԼԳՈՒՐ

Ե.

ՄԱՐՔԻ ՍԸ ՊՕՆՎԻԼ

Մարքի սը Պոնվիլ. — Եա՛ Բապպինէ գասար տելի իմիլիմ քի պու պիպի գըզա հէման պու պօշպողաղըզը ինթիմ, տէր իքէն հէր քէս կէնճ գըզըն ինթրաքընա թօրլանմըշլար իտի։ Տր. տը Շաթէլ իլգ մուաիճէեի իճրա իթիքտէն սօնրա, Ալիսին օտասընա էնտիրիլմէսինի էմր իթտի։

Սուարէ թապիի մունգաթի օլուպ, հէր քէս ըէմը սէլամը պատէլ իճրա, սալոնը թէրքէ չիճապ իթիրլեր։ Տր. տը Շաթէլտէ, Շարլըն գօլունը ալարագ, էն սօնրաեա գալան տավէթիլէրէն պիրի իլէ չըգալար։

Տր. տը Շաթիլ. — Պու Մագսիմ քի՞մ օլուեօր, ճիւրմի նէ՞ տիր։

Շարլ. — Մագսիմ, տօսթլարըմտան պիրի օլուպ, մասումիէթինէ զանընմ գալի տիր։ Սանքի գօնթ տը Ֆրիզօլի թէլէֆ իտուպ, մուսմիլէյհին գումարխանէտէ գաղանմըշ օլտուղը քիւլիւեէթլի ագչէեի չալմըշ։

—Գօնթ տը Ֆրիզօ՛լ... պու իսմի թանըեո՛րում։

Ջ.

ՎԱԼԻՏԷ ԻԼԷ ՆԸՇԱՆԼԸ

Մ. Լօբրէ.—Դըզճըղաղը հալի ֆէնալաչաճաղը միւհիթէմիլ տիր։

Շաթիլ.—Աման տօքթօր պէնի գօրգուտուեօ՞ բսունըզ։

—Մատմազէլին էն չիտտէթլի պիր սատէմէեէ տիւչար օլտուղունը սէօյլէմիմ ա՛։

—Մ՚հ միւսիւ տօթօր, սէօյլէտիեինիզ խսթալըգ թէհլիքէլի տէեիլ տիր եա՛։

—Էօյլէ օլմամասընը իսթէրիմ, մահէզա պու ազչամասն էվվէլ գաթիէէն ճէվապ վէրէմէմ, չու գասար վար քի, գըզընըզ խսթա օլուպ, սէպպէլէրի իսէ, հըսսիեաթը գալպիեէտէն իպարէթ տիր։ Մարքի տը Պոնվիլին պէօյլէ ատի պիր նագը իլէ պաերլմասընտան նէ՞ անլալըլար։

Մ. Լօբրէն իլէ մուհավէրէ խէն պու տօքթօր՝ Մ. տը Շաթիլտէն դայրը քիմսէ օլմաեուպ, Մ. տը Լօբրէնին եիւզիւնէ տրգգաթլըճա պագար, չիւնքի մէրգում՝ գըզընըն մաարուզը հագիգիսինի անլամըշ զանն իտէր իտի։ Ալիա՝ իտամընա հիւքմ օլունմուշ մահքիմ կիպի, միւթէէսիրէ իտի։ Մագսիմի սէվտիեի՝ բէտէրինին խաթրընա պիւլէ կէլմէղ իտի։

—Ինսան, էյլէնճէ արասընտա թանըտըղը պիր զաթէն տէրտէսթինէ տաիր պիր խապէր ալմագա պաեըլմազ, մէկէր քի պու զաթ իչուն աչրգանէ պիր մուհապէպէ հըսս իթթսին։ Իլթէ մահմազէլ տը Լօբրէնսն հալի տէ պունտան իպարէթ իտի եա...։ Սուարէնին էրթէսի կիւնիւ սապահլաերն, Ալիսին հալի ֆէնալաչտըղը իչուն, տօքթօրա խապէր կէօնտէրմիշլէր իտի։

Մ. Տը Շաթիլ կէլտիեի վագբէթ, Մ. տը Լօբրէնին եիւզիւնէ, ճապապա գըզընն Մագսիմէ տաիր օլան հըսսեաթընը էօյրէնմի՞չ մի տէեի տրգգաթլըճա պագար։

Իսթիեարըն հիչ պիր չէյտէն խապերի եօգ իտի, լաքին տօքթօր գըզա իլգ նազարընտա, անլամըշ իտի։

Պու քէչֆտէն Մ. Լօբրէեի ակեահ իթմէք լազըմ մը իտի, եօգսա պու սըրրը քէնտիսինտէն քէթմ իթմէք մի։ Շիւպհէսիզ պունլարտան պիրինի իթիրաֆ իթմէք լազըմ տը։ Հալպու քի, Մ. տը Շաթիլ, պու իչի պիրտէն պիրէ մէյտանա չըգարմաեը քեարագըլ ատտ իթմէեուպ, սըրրը պիր ազ սագլաեուպ, կէնճ գըզճըղազը, սըհհէթ իթտիքտէն սօնրա, հալը մէֆիթունիէթինի էսպապընը սիւալ իտուպ, հիսսեաթընը գուվվէտէն ֆիրիլէ կէթիրմէք իսթէր իտի։

Ալիս, պայըլմասան էվվէլ, պիր քէրրէ հայգըրմըշ օլուպ, վէ հալը պիհօշլէսի էլան տէվամ իթմէքտէ իտի։

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԵՄԻԶՏԷՆ ՀԱՄԻՏԻՑԵԵ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայէի Շահանէտէ Սթանպօլցա Ֆէրիքէօյիւնտէ Թէէխա իթթիկիմիզ «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգաբը մամուլաթը՝ Էվրոբա մալլարընտան գաթ գաթ իսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլտուղը կիպի, ֆիյաթճա տա էվվէն պուլունտըղը ճիհէթլէ. տախիլի մամուլաթմըզդն ըվվաճընը թէէմին իթմէք արզուսընտա պուլունան միհիթէրէմ էհալիմիզի էդհէր ճիհէթ մէնմուն իթմէքտէ տիր. էսասէն մագասադմզ միլի սէրբոյնմզը տախիլէն իմալ իթմէք էճնէպիլէր իթթիյաճտան վարէսթէ գալմագ նօգթալարընա միւնհասը օլուպ, պու էմէլին հուսուլի իսէ, Էվրոբա մալլարընա հէր վէճհէլէ բիւճանիյէթի պիթթէճրիւպէ տապիթ օլան իչպու մամուլաթը տախիլիյմիզէ էդհէրլիի քիրմամն լազգ օլտուղը տէրէճէտէ բաղպէթ պույուրմալարընա միւթէվագգիֆ տրը. չայանը իթթիխար պիր ճիհէթ տախի ֆապրիգամզդ վուգաս պուլան սաթըշտան 100 տէ 2 սինի էազիմը ասարը Շէհրիյարիտէն օյան Հիճազ շըմէնտրֆէրինէ մաէլմէճմունիյէ թէրք իթմիշ օլտուղու կիպի, Տար իւլ Սաէդէյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Սանայի մէքթէպկնտէ 150 ատէտ մա բիւսկիւլ ֆէս ինտա իթմէք սուրէթիյէ տէ իպրազը համիյէթէ մուվաֆֆագ օլմուշտր։ Իչպու ֆէպլէր եաղմուրտան թէրաէն պօզուլմասրը կիպի, գալըգ տախի խթէմէզ. ըսլանան ֆէսլերին աթէչէ կէօսթէրիլմէյէրէք գուրուլըմասը իխթար օլունը։

Զիյրատ մուհարրեր մահալլէրտէ բիւսկիլսիզ օլտուղը հալտէ, մագթու ֆիյաթլարընա սաթըլմագտա տրը։

Իչի թիպէթլի զայէթ գուլանըղը ֆէս՝ պէհէրի 5 ղշ.,

Իչի հասըրը զայէթ գուլանըղը ֆէս՝ պէհէրի 8 ղշ.,

Իչի իքի գաթը զայէթ գուլանըղը ֆէս՝ պէհէրի 10 ղշ.,

Իչի աթլասը զայէթ գուլանըղը ֆէս՝ պէհէրի 13 ղշ.։

Մահալը ֆիւրուխթը. — Սթանպօլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Ֆիւչիք Իսմաիլ Բաշա խանը ալթընտա Ն. 17, Տիւբէքլէր արաբնտա Ն. 71, Ազսէրայտա Եէշիլ Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շեյխիտ Օսման պէյ կաղինօղ ճիվարընտա ֆապրիգամզդ Թաճթանտա, Պէյքթաչտա Ճատտէի Քէպիրտէ Տօգթ. Դրիսեան էֆ Նին խանէսի թաճրընտա վէ Իսկիւտարտա չարշուի քէպիրտէ 44 նիւմէրօտա վէ Պալատ իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն։ մաղազալարտա սաթըլմագտա տրը։

Ֆէպլէրիմիզ գէրբլուղ պօզուլտուղը թագտիրտէ չիպէլէրիմիզդն հէր հանկըզընա միւրաճաաթ օլունուրտա, եէնի պիր ուռուլտ մէճճանէն գալբպլանաճաղը միւհթէրէմ միւլթէրիլէրիմիզէ իլան իտէրիզ։

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Ամիյէտ նէզարէթը ճէլիլէսի տէվաիրի իլէ մէհաքիմը մէրպուրթէսի իչուն պու սէնէ միպաեատա օլունանճագ օլան եիւզտէ օն նիսպէթինտէ կիւրկէն վէ պագիսի սըրֆ գուրը մէչէ օլմագ իւզրէ պին չէքի օտուն վէ օթուզ պին գրչէսի ճէֆտտա Սթրանճա քէօմիւրինին իչպու հազիրանը պէչինմի չարչէնպիհ կիւնինտէն իթիպարէն միւնագասասընա տէվամ օլունուպ, 26ընճը չարչէնպիհ կիւնի տախի եիւզտէ պէշ թէնզիլաթ գապուլ օլունարագ, իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր օլմասը իլէ իչպու մահրուգաթը իթաեա թալիպ օլանլարին միւտտեթը մէգքիւրէ զարֆընտա սաաթ ալթընտան օնա գատար տէօզիրթօ ագչէլերի իլէ պէրապէր էնճիւմէնը իտարէի Ամիյէտէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունուր։

30 մայիս 1318

---

26 ատէտ տօղրամատան բէնճիրէ չէրէվլէսի, 12 ատէտ տօղրամատան օտա գաբուը, 1 ատէտ տէմիրտէն մամուլ քէօրբիւ, 2 ատէտ տէմիր գաբուռ, 17 ատէտ տէմիր բարմագլըգ, 8 ատէտ տէմիր գանատ։

Զբրաաթ պանգասը տաիրէսինէ իլալէթէն ինչա իտիմէքտէ օլան պինա իչուն նէվ վէ մըգտարլարը պալէատ մուհարրէր լէվղըմ մէվզրի միւնագասաա վազ իտիմիշ օլուպ չէհրը հալրէ ալթընճը բէնճէնպիհ կիւնի սաաթ տօգուզտա իհալէի էվվէլէիսէսի վէ օնընճը ճուտտա էրթէսի կիւնի տախի եիւզտէ պէշ թէնզիլաթ գապուլի իլէ իհալէի գաթիյէսի իճրա իտիլէճէենտէն իմալ վէ իթասընա թալիպ օլանլարընն չէրայիթը միւնագասաեը անլայարագ բէյ սիւրմէք իւզրէ բէյ ագճէսինի միւսթասնապէն մէգքիւր պանգա տայիրէսինտէ գօմիսիոնը մահսուսընա միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունուր։

1 հազիրան 1318

Տէր և Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ

Ո՞վ չուզեր որ ամառ գիշերներ
Զինքը չնեղեն անխիղճ մլուկներ.
Ուստի դիմել թող հաճի,
Ի կէտիկ Փաշա Պաչի
Սուլթանիյէ Դեղարան,
Այր վարիչը Լ. Կիւմիւշեան
Տալմացիայէն յատկապէս է բերած,
Ի հանգստութիւն իր յաճախորդաց,
Ազդու փոշի մը միջատասպան,
Որպէս զի անոնք հանգիստ քնանան

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Պահչէ Դարբ. թիւ 59 ծխավաճառ Նշան էֆ. Օգանեան։ (Նախկին սուճը Պողոս)։

Բերա, Կալաթա Սէրայի դէմ ծխավաճառ Գրիգոր էֆ. Օհնիկեան։

Մէկ և երկու զրուշնոց փաքէթներ։ Նաև 50 տրմ.նոց փաքէթներ՝ 5 ղրշ.։

30—10

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Մրրքէճիտէ քեանի (Էճզախանէ-Թիւրքիյէ) եէվմը քիւշատընտան պէրի կէօսթէրտիյի ինթիզամ վէ տրգաթատան վէ իհզար օլշնան քեաֆֆէի էտվիյէնին խալիսիյէթ վէ էհվէնիյէթինտէն տօլայը չէհրմիզին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինէ նիւմունէի իսթիսալ օլմագ չէրէֆինի իպրազ իթմիշ տիր. պու տրգաթի վէ իհթիմամա մուռնզամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլէրէճէ սըզլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընաճագ մէվատտրն պայլըճասը տրը. ամէնին միւսելլէմի վէ տէվարիրը ըմմիյէնին տախի մուատտագ օլտուղը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր թէէսխատէն պէքլէնիլէլու խըտէմաթը միւսթահսէնէյէ պիր իլավէի ինսսանիյէթ քեարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսխսինտէ չիմտիյէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիճիմէյէ զուճֆյի խասթէկեան մէճճանէն թէտավի իթտիրիմէք վէ մուալէճաթը լազմէ տախի քէզա պիլա իւճրէթի իթա իտիլմէք կիպի իսթիյար օլշնան ֆէտտաքարլըգլար նազարը տրգգաթա ալընաճագ օլուրմ իսէ պու էճզախանէնին իսթիհսալը մէնֆաաթատան զիյատէ հէմճինսինէ խըտմէթ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթբերվերի իւզերինէ թէէսիս իտիլմիշ օլտուղը աերհալ թաչեին խերիյէթ չու թատատ օլշնան հիմմէմթի մասրուֆէքտէն նաչի տիր քի պու էճզախանէ թարիգը թէրագգրատ գաթը տերէճաթ իտերէք, պու կիւնքի մերթէկէի իհրազ էյլէմիշ վէ պու եիւզտէն տէ էրպապը միւրաճաաթը մէնմունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ աթըպպանը տախի խօշնուտիսինի ճէլպ էյլէմիշտիր։

Մէգքիւր էճզախանէտէ քեաֆֆէի իլէ վէ էմրագտա քէսպը իսթիսասը թամ էյլէմիշ մէշարիրը աթըպպա հէր կիւն էվգաթը մուալեէնէտէ հազրը պուլունտրգլարը կիպի զիւքիւր ու իւնասէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուալեէնէխանէլէր մէվճուտ տրը. էճզախանէտէ պուլընան ալէաթ վէ էտվաթը ֆէնէնիյէսինին միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ տէնիմէյէ չայան օլան (թահիլխանէ) իսէ ճանիպը հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն էվրօբատա տօգուզ սէնէ թահսիլ իթթիրիլտիքտէն սօնրա իւք ատֆա օլարագ քիմիակիր տիբլօմասընը իհրազ իլէ չէհրմիզէ ավտէթ իթմիշ օլան Մէքթէպը Թրպիէի Շահանէ քիմիակիր մուալիմէրինէն Տօքթօր Ահմէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ թէսիմ իտիլմիշ տիր. մումանիյէյին ֆէնընը թահիլտէքի իգթիտարը պուրաճա նասըլ մաիւմ իսէ, Էվրօբաճատա օ տէրեէ մարուֆ տրը, մումանիյէյի պէտտէնը ինսանտա մուհթաճը թահիլի հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհթիմամ իլէ պիթթահիլ աթըպպատա իհզար վէ պինայէն ալէյհ աթըպպայի մուամիլեյհիւմին իչէրինի պիր գաթ տահա թէսիլ իթմէքտէ օլտուղը կիպի մերի օլան մատէնի նէպաթի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլտէ թահիլ վէ իհզար իթմէքտէ տիր։ 8—8

ՏՕՔԹՕՐ ԳՕՍԹԱՔ ՔԻԼԱՑՏԻԹԻ

Բարիտէ իքմալը թահսիլ էթմիշ վէ Էվրօբանընն էն մէչհուր խասթէխանէլէրինտէ ամէլիյաթի կէօրէրէք, օն սէքիզ սէնէ տախի իճրատի թրպապէլէ քէսպը վուգուֆ էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մուամալէյհ՝ կէօհիւս վէ միտէ իլլէթլերինի եանի նէզլէի սաարիյէէթի, նէֆէս տարլըղընը, ագ ճիհէր իւֆունէթլերինի խուսուսիյէ վէրէմ խասթէլիեինի, իսթիեարլարտա միւզմին էօքսիրիւք վէ տամարլարընն թէսալլուպ իթմէսինի, էմրազը գալպէյէեէի, հազմսըզլըղը, ինգլպապը, միւզմին իսհալը, միտէ աղրըսընը, միտէ կէնիյէնմէսինի, գանը պասուրը, գարընտա սու տօլմասընը, գարաճիհէր խասթալըգլարընը, իտարտա չէքիր վէ եումուրթա ագը պուլունմասընը, էմրազը միքրօպիյէեի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ թէրագգյեաթը ֆէնընիյէ մուճիպլինճէ էն սօն ուսուլը թրպպի վէճհէլ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մուամալէյհ՝ տէօրթ սէնէ պիր միւտտէթ զարֆընտա վասի պիր ֆրէնկիի խասթէխանէսի սէր թրպապէթինտէ պուլունարագ, պու էսնատէ խուսուսի թէտավի էյլէտիեի խասթալարտան մասատա, ֆրէնկիյէ վէ պէլ օզուզգլուղունա միպթէլա օլմուշ տէօրթ պին գատար էշխասը թէտավի էյլէտիեի ճիհէթլէ, պու իլլէթլերին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէվգէյտատ մէհարէթ քէսպ էյլէմիշ օլտուղունատան, էրքէք վէ գատընլարտա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիեի վէ պէլ օզուզգլուղունու վէ անլէրտէն հասըլ օլան սէս գըսրգլըզընը վէ եարտարը վէ տէրի իւֆունէթլերինէ վէ իտարտ տարլըղընը վէ իսթիհսալը մէտանէեի վէ վէզաֆիը թէնասիլիյեո իճրասընտա նօգսանիյէթի սուրէթը միւքէմմէլէտ վէ թէճարիբը միւթատտիւէսինի թէրագգյեաթը ֆէնընիյէ իլէ պիրլէշտիրէրէք ազ զէման զարֆընտա թէտավի էյլէր։

Տէր Ալիյէէտ հէր հանկը թապիպ իլէ խթէնիլուբա գօնսիլթօ օլունապիտիեի կիպի, Էվրօբանընն էն մէշհուր աթըպպասը իլէ տախի պիլ մուխապէրէ գօնսիլթօ իճրա օլունուր։

Վիլաեաթը Շահանէպէն թարիրէն միւրաճաաթ իտէնէք զէվմընն՝ օրատաքի թապիպին պիր բաօրունը եախտա մուֆասսալ պիր թարիֆնամէ կէօնտէրմէլերի էլզէմ տիր։

Բազարտան մասատա, հէր կիւն սաաթ պէշէ գատար, Գումգաբուտա Զիֆթէ կէլիսէր ճատտէսինտէ 13 նիւմէրօլու խանէտէ, սաաթ 6տան 8 աըչուղա գատար Սթանպօլտա Էմին էօնիւնտէ Արսէնաքի էճզախանէսէ։ Սաաթ տօգուզտան օն պիրէ գատար։ Սուլթան Պաեազիտէ, Օգճիրար պաչընտա Սինէմեան էֆ Նին Պաեազիտ էճզախանէսինտէ խասթէկեանը գապուլ էյլէր։ Ֆազը օլանլար ռաբը կիւնէրի մէճճանէն մուաեէնէ օլունուր։

ԿԱՐԵԻՈՐ ՀԱՍՑԷ

ՏՕՔԹ, Վ-Մ, ՀԻՆԴԼԵԱՆ

Ա.ՏԱՄՆԱՐՈՑԺ

Ի դիւրութիւն իր հեռաւոր թաղերու յաճախորդաց, դարմանատունը փոխադրած է Թիւնէլին մօտ՝ Բերա, Միհ Փողոց, թիւ 454, Ռուսական հիւպատոսարանին կից՝ նոր աարթիմանը, ուր ըստ առաջնոյն՝ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն մինչեւ ժամը 5 (Ը.Ե.)։

Առաւօտները կը շարունակէ ընդունիլ իր բնակարանը ԻԻՍԿԻԻՏԱՐ, ինչպէս նաեւ Գչ. և Շբ. առաւօտներ ի Գումգաբու. Զարիֆեան դեղարանը։

10—25

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՋՄԷԷԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբոզօսիսնունտա 23 միտալեա իլէ 16 պէօյիւք միւքեաֆաթա նայիլ օլմուշ տրը։

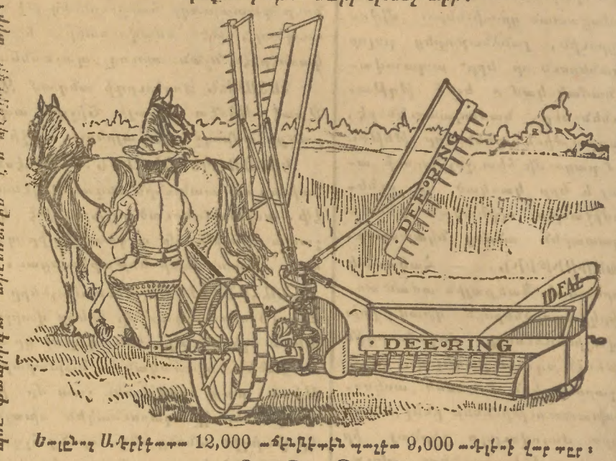

Ամիյէտէ մախսուս պէտտէ գարիպ ու էտամլը իսթիսալ ինանընտա

Ֆրանսայի Տիրինկ գարիպ ֆապրիգասընտան ամէն տարի իսթիհսալ օլունան միւքեաֆաթ

Ելլընոյ Ա.Դրէյֆուս 12,000 ֆրանքէրէն պուէթ 9,000 ֆրանքէրէ վար տրը։

1901

Իչթէ եէնի պիր ասրա տուխուլ էյլէտիք։ Միրուր խէն զէման՝ չիմտի եիւզ սէնէյի կէչմիշ, պինանն ալէյհ վուգուաթը թարիխիյէ սրբասընա գալա օլունմուշ տրը։ պու տէվրին թէրագգյեաթը՝ ալէլ ումում չաեանը հայրէթ պիր տէրէճէտէ տիր։ Մաքինա մարիֆէթի իլէ պիչմէք ֆէվգ էլ ատէ պիր թէթերագգը տէեթլ մի։ 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ թրրբան մաքինասընն իճարտնան պէրու պու անէ տէկին սանսաթը մուհիմմէր մէզպուրէտէ կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք տիւնեանընն հէր պիր թարաֆընտա էն միհիմմ պիր մէվգը թուրմուշ օլան ֆապրիգա՝ ՏԻՐԻՆԿ վէ գումբանիսսը օլուպ, իմալ էյլէտիեի մաքինալարը սաթմուն ալանլարին հատտ ու հիսապը եօգ տրը։

Իսթէեէնլերէ գաթալօկ տէֆթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէզգիր տէֆթէրտէ պիչմէէ մախսուս

«Իտիալ Տիրինկ» նամ տէմէթ իթմէ
» » » օրագ պիչմէ

«Իտիալ Տիրինկ» նամ թրրբան
» » » թրրվէզ

կիպի միւթէլիֆ իւլ ճինս մունթազամ մաքինալարըմզդն ըեմէրի մէվճուտ վէ իչպու մաքինալար՝ միւպալաղասըզ վէ ճիտտի սուրէթտէ թարաֆըմզդան թարիֆ իտիլմիշ տիր։

Պու մաքինալարն եէկեանէ տէօզիթօսը՝ Տէրսատէթտէ կալաթատա Գէորգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 Ն։ լը մաղազալարտա, Մ. Սիտնէյ Նովէլ վէ գումբանիասը տրը։

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՃԻՐՔԷԹԻ

ՆԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԼԻԹՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖԻ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ. 19,534,276
» » եանկրն » » » 460,267,203
» » » » բրիմի » 1,433,965

Էֆէնտի Խալիլին վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրսիթի իւլ սիկուրթա ագտ իտէր

Եանկը՝ Դոլը հէր նէվվի պինա վէ էշեա իւզերինէ սիկուրթա ագտ իտէր։

Նէֆլի՝ Դոլարը՝ Դոլը մալ, էվրագը նագտիրէ վէ վարթր սիկուրթալարը գապուլ իտէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլերի (Տէրսաատէթտէ Գրէտի Լիոնէ, Օնտարատա Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Սաֆեատա Գանգ Նատիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւտտատա վէ միւթէպէր քէֆալէթի ամէնթէր արանըլըյոր Թիւրքիա իչիւն ումումի ամէնթի ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէպանի սօգագ, Ճէտիտ խան

ՈՒԷՍԹԷՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍԱՑԱԼ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

1851Տէ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐԾԸ ԻՆԿԻԼԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թաղմին օլունան գիյանալարին մէճմուի	ինկ. լիրա 6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» » 1,250,000
Գեամիլէն թէէսիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» » 410,000

Թուրքիա շիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԴԱՒԻԹԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահչէ Գաբու, Անանիատի խան, Ն։ 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիլաղար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տրը
ԻՍԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումբանիալարին սերմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100% օլուղը հալտէ Ուէսթրընի 125% տիր։ Իչթէ պու հագիգաթ Ուէսթրընն բրագիպլերինէ թէֆէվվիգ իթտիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տրը։

)(210)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՋԵՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՍ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԳԼԽՈՎ ՏՈՒՄԱՅԻՆ ԴԵԱՆԳԼԻ

ՍԻՐՈՎԲԻ ՄԱՍ

ԺԲ.

Գրիգորեանց՝ այս երջանկաբեր աւետիսը թշուառ ընտանիքին հաղորդելէ ետք, մեկնելու պատրաստուեցաւ։ Տանտիրուհին և օրիորդը իրենց յուզումը ընդհատելով ակնարկ մը փոխանակեցին. ո և է պատիւ չէին բրած դեռ թանկագին հիւրին, զոր պատուասիրելու համար անուշի սպասներ փոխ առած էին ունեւոր դրացիէ մը, ուստի տիկինը թախանձեց միլիոնատէրին որ, չնորհ ընէ չմերժել իրենց հիւրասիրութիւնը։

Գրիգորեանց թէեւ բնաւ ախորժ չէր զգար անուշի արարողութիւններէն, սակայն հաճոյք պատճառելու համար ալքատ որբեւարիին, սիրայօժար առաւ օրիորդին ներկայացուցած անուշէն լեցուն դգալ մը զոր ամբողջութեամբ կերաւ, գովեստ չռայլելով անոր պատրաստութեան եղանակին։

Օրը իրիկուն կ'ըլլար, մանաւանդ որ ալ խօսելիք բան մը չունէր միլիոնատէրը Կատարեան ընտանիքին, ուստի յանձնարարեց Արսէնի որ վաղը Տագրեան վաճառատունը ներկայանայ անհրաժեշտ գումարը ստանալու և օր առաջ տեղի ունենայ իրենց նոր տուն փոխադրուելու արարողութիւնը։ Արսէն թէեւ ուզեց կրկին ընկերանալ բարերարին, սակայն անիկա փափկութեամբ մերժեց ու կառք նստելով հեռացաւ։

Կատարեաններն երբ առանձին մնացին, տիկինը չկրցաւ ինքզինք զսպել ու սկսաւ հեծկլտուքով լալ, աղջիկն ալ մօրը օրինակին հետեւեցաւ. մինակ Արսէն լուռ ու մունջ հանդիսատեսը կ'ըլլար այս ուրախութեան ողբերուն, առանց փորձելու բառ մը արտասանել։

—Աստուծմէ չվախցող մա՛րդ, հեւեկեակ կինը ամուսնոյն հասցէին խօսք ուղղելով, դուն այնչափ հարստութեան տէր ես եղեր, հիշ չես ըսեր որ կնիկ ունիմ զաւակ ունիմ, ինչ ըրած էի քեզ։

—Մայր անցածը անցած է, ըսաւ Արսէն, հիմա փոխանակ ուրախանալու, մխիթարուելու, հօրս համար գէշ խօսելու կ'ելլաս։

—Զէ՛ զաւակս, անիկայ քաշողը գիտէ, ես ձեզի ամէն բան չէի խօրատեր. օր կ'ըլլար որ ես անօթի կը մնայի ձեզի կը կշտացուցէի, չեմ գիտեր հացագործը հաց չէր տար տէ ճարակ կ'ընէի հաց կը գտնէի, ինչո՞ւ դուք անանկ տասը տասնհինգ հազար ոսկինոց հայր ունենաք տէ անօթի մեռնա՛ք։

—Ինչ որ է, անոնք անցեր են, դուն այսօրուանը նայէ։

—Այսօր ալ սիրաս չի չակուիր հօրերնուդ դէմ վաղն ալ, աս աղէկութիւնն ալ ինք չէ ընողը, աստուած երկար օրեր տայ Գրիգորեանց էֆէնտին անոր սաեէեէն օր մը պիտի տեսնեմ, թէ որ ասկէ ետք ան ալ տեսնամ նէ։

Օրիորդն ալ հայրը պաչտպանեց և թախանձեց մօրը որ, ասանկ ուրախառիթի անակնկալ մը չեռնաւորէ տխուր անցնելով։ Տանտիրուհին ատիճանաբար բարեփոխեց իր տրամադրութիւնները ու հետզհետէ հաւատ զայացնելով թէ իրապէս մօտեցած են հարստանալու, սկսաւ զաւակներուն հետ ծրագիր կազմել իրենց ապագայ բնակարանին, կարասիներուն, հագուստեղէնին և ուրիշ պիտոյքին վրայ։

—Երեքնուս ալ մէկ մէկ ձեռք լաթ պէտք է, ըսաւ օրիորդը, մեր լաթերը եռկէտին ծախուելիք բաներ են. ո՛չ սա սեւ գլխարկ մը ունիմ, չըլլար՝ չը հասնէր կապուելու, երեք տարի է սատանայ երեւցած է աչքիս, ամէնէն առաջ անիկա բզիկ բզիկ ընեմ հեղ մը։

—Ինչո՞ւ բզիկ բզիկ ընես, մեղքը չէ՞, չունեւորի մը կուտանք։

—Ո՛ւյ պակաս թող ըլլայ, մենէ չունեւորը չէր ըլլար, ես անգամ գլուխս դնել դուրս ելլել չէի ուզեր։

—Իրաւ է, մայրիկ, քեզի լաթ մը պէտք է, յարեց Արսէն, վաղը ան հին լաթերովդ չեմ կրնար տուն նայելու տանիլ քեզ Բերա, Գրիգորեանց էֆէնտին ալ չուզեր որ անանկ խեղճուկրակ վրայ գլուխով մարդու մէջ ելլենք։

—Կեցէք հեղ մը, ամէն մէկերնիդ մէկ կողմէն մի՛ խենթեցնէք, ինչ պիտի ըլլայ տեսնենք, հեղ մը ստակները ա՛ռ, բեր, վրան խնդանք։

—Պարապ խօսքեր մ'ըներ, Գրիգորեանց էֆէնտիին խօսքը ոսկի է։

—Է հա՛ ամմա, ինչ մեղքս պահեմ, բախտս չեմ հաւատար կոր։

—Ստակին խնդիրը ինծի ձգէ՛. դուն վաղը սուղ ատան լաթ մը ձեռք անցընելու ես որ մէկալնոր Բերա տուն նայելու ելլանք. քրոջս համար ալ պէտք եղածները կ'առնենք կարել կուտանք. իմինս դիւրին է, պատրաստ ծախողներ կան անոնցմէ ձեռք մը լաթ կ'առնեմ։

—Ինչո՞ւ քա՛ ախպարիկ, առարկեց օրիորդը, աղքատի զաւակ էիր զահեր, ասքան տարի ի՞նչ քաշեցինք նէ հերիք է, հարերնիս քան հազար ոսկիի տէր է, ինչո՞ւ ամէնէն սուղնոցը նշե՞ը վրան կարիլ չտաս լաթին տէ, պատրաստ ծախողէն առնես։

—Քա՛ կեցէք հեղ մը, վախնամ խնդումիս փորերնիս կը մնայ, ընդմիջեց մայրը, որ միշտ վերապահութեամբ կը վերաբերուէր, այնչափ յոռետես դարձած էր կեանքի դառնութիւններէն։

—Աղէկ ըսէ՛ որ աղէկ ըլլանք, բողոքեց օրիորդը, ինչո՞ւ ատանկ բաներ կ'անցընես մտքդ, չկշտացա՞ր առտու իրիկուն հացի վրայ մմմալէն. ալ մմմալ չուզեր. Աստուած երեսիս նայեցաւ, աս մարդը դէմերնիս հանեց։

—Անանկ է նէ ելէք երեքիս ալ աղօթքի կայնինք ատուծոյ որ եաքերնիս բարի ընէ, ըսաւ մայրը ու զաւակներուն հետ միասին ոտքի կանգնելով սկսան աղօթել բաղկատարած։

Անհանգստութիւն մը, վրդովում մը, պատած էր երեքն ալ, որոնք չէին կրնար հանգիստ առնել, չարուն նիւթէ նիւթ կ'անցնէին ու ծրագիրներ կազմելով ու եղծանելով կը շաղակրատէին։ Այն օր կերակուր իսկ չկրցան ուտել, ախորժակ չունէին, ո՛չ ալ կրցան գիշերը քնանալ։

Հազարաւոր բաներ կ'անցնէր օրիորդին մտքէն, այն բարեկեցիկ երիտասարդներն որ իրենց սրածայր պեխերը ոլորելով անցուդարձ կ'ընէին դրան առջեւէն ու խրոխտ ընթացք մը կը բռնէին իրեն հանդէպ, ամիս մը եաք բարեբախտ պիտի ըլլային եթէ յաջղեին իր սիրտը գրաւել, սակայն ինք անվկանդ պիտի մնար ու պիտի չզիջանէր կարեւորութեան իսկ առնել անոնց սիրային առաջարկը։ Վերջապէս ինք ալ օրիորդ պիտի ըլլար, դաշնակ պիտի ունենար, ծառաներու, ապասուհիներու պիտի հրամայէր.... ա՜խ ի՞նչ երջանկութի՛ւն, կը խորհրդածէր ու կը չարչարէր տախտակին վրայ ձգուած խըղտեակին մէջ որ վաղը ոսկեզօծ մանճակալի պիտի վերածուէր։

(Շարունակելի)